Mesečnik Industrije usnja Vrhnika ureja
UREDNIŠKI ODBOR:
inž. Peter Petkovšek (odgovorni urednik) Janez Obreza, inž. Jože Mali, dipl. inž. Bogdan Urbanc, dipl. inž. Metka Vrhunc in Marjan Košir
Oblikovna zasnova: dipl. inž. Janez Vrhunc
Naslov uredništva: Usnjar IUV — Industrija usnja Vrhnika, 61360 Vrhnika.
Tiskala: Železniška tiskarna v Ljubljani

usnjar

Marec 1974 št. 57 Glasilo delovne skupnosti Industrije usnja Vrhnika

Priprave na volitve

Z osnutkom ustave SRS, ki ga je dala v javno razpravo skupščina SR Slovenije, in njenim sprejetjem bomo končali drugo stopnjo ustavnih sprememb. Znano je, da se je z dopolnili iz leta 1971, zlasti s tako imenovanimi delavskimi dopolnili, opredelil družbeno ekonomski položaj delavca v združenem delu. Smoter teh sprememb je spodrezati korenine pojavom, da bi se rezultati dela odtujevali od tistih, ki so jih ustvarili, da bi se preprečilo osamosvajanje družbene akumulacije ter ustvarjanje odtujenih središč politične in ekonomske moči, preprečilo omejevanje samoupravnih pravic delavcev in izpreminjanje družbene lastnine v nekakšno kolektivno lastnino. Dalje želimo utrditi družbeno ekonomske odnose v združenem delu, zlasti pri razpolaganju z dohodkom, in močneje zagotoviti odločilno vlogo delavskega razreda in vseh delovnih ljudi pri odločanju o družbenih zadevah in v družbi sploh.

Te ustavne spremembe so zahtevale, da se celoten družbeno politični in še posebej skupščinski sistem prilagodi zahtevi, da se bo v polni meri uveljavila neodtujljiva pravica delavcev, da na podlagi samoupravljanja odločajo o celotnem poteku družbene reprodukcije na vseh področjih družbenega življenja, od temeljne organizacije združenega dela in njenih intergracijskih oblik, krajevnih skupnosti do občine, republike in federacije. Iz političnega oziroma skupščinskega sistema je bilo zlasti potrebno odstraniti preživele oblike starega parlamentarizma in predstavniške posredne demokracije ter vzpostaviti enoten sistem samoupravljanja in oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

V našem združenem podjetju so že bile opravljene volitve delegatov v organe samoupravljanja v posameznih TOZD. Do 25. marca pa moramo izvoliti delegacije za družbeno politične skupnosti. Do 1. aprila morajo biti konstituirane delegacije, ki bodo kandidirale delegate v zvezni zbor. Do 15. maja mora biti konstituirana zvezna skupščina. Skratka, roki za izvedbo volitev delegacij so zelo napeti, kljub temu, da je že zaključeno evidentiranje možnih kandidatov, ki je praktično potekalo že eno leto.

V skladišču gotovega usnja TOZD Šmartno priprava za ekspedit

Priprave na volitve in njihova izvedba naj bi potekale usklajeno, zato sta RK SZDL in RSZS Slovenije sprejela na skupni seji 19. januarja letos naslednje sklepe:

1.
Republiška konferenca SZDL in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije poudarjata, da so politična izhodišča v pripravah na volitve 1974 sklepi 21. seje predsedstva ZKJ in 29. seje CK ZKS, pismo predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva ZKJ, idejnopolitična izhodišča za vsebinsko pripravo bližnjih kongresov ZK ter temeljna izhodišča, ki jih za politično aktivnost v volilnih pripravah povzema in stvarno določa uvodni referat, so napotilo za akcijo družbeno političnih organizacij pri pritegnitvi k delu in usmerjanju delovnih ljudi in občanov za njihovo ustvarjalno in odgovorno vključevanje v oblikovanje sistema družbeno političnih in družbeno ekonomskih odnosov na samoupravnih osnovah, za nadaljnje revolucionarno spreminjanje razmerja in vseh delovnih ljudi.

Na teh osnovah naj predsedstvo republiške konference SZDL z vodstvi drugih družbeno političnih organizacij pred volitvami oblikuje proglas, ki naj pritegne k sodelovanju vse delovne ljudi, njihove samoupravne skupnosti in organizacije v akcijo za uresničevanje ciljev in smisla novega ustavnega sistema.

.2
Naloga organizacije SZDL je, da skupaj z zvezo sindikatov ob sodelovanju z drugimi družbeno političnimi organizacijami in ob vodilni

Za 8. marec -- Dan žena

iskreno čestitamo vsem zaposlenim in upokojenim ženam našega kolektiva ob prazniku Dneva žena. Naša čestitka je namenjena tudi vsem ostalim ženam, ki na kakšen koli način dobivajo in prebirajo naš časopis.
Samoupravni organi, uredništvo Usnjarja, družbeno politične organizacije in ves ostali moški del delovne skupnosti.

vlogi zveze komunistov zagotovi takšno demokratično predlaganje in določanje kandidatov, da bo v okviru dogovorjenih postopkov delovnim ljudeu in občanom omogočeno svobodno in odgovorno izraziti svojo voljo in interese. Zato sprejemata socialistična zveza in zveza sindikatov kot nosilca kandidacijskega postopka predlog volilnega pravilnika, v katerem so opredeljeni postopki in potek kandidiranja za volitve delegacij in delegatov v skupščine družbeno političnih skupnosti.

Ker ustava SFRJ in ustava SRS ter zvezni in republiški zakon o volitvah in določanju delegatov v skupščine družbeno političnih skupnosti še niso sprejeti, pooblaščata republiška konferenca SZDL in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije svoja izvršilna organa, da sporazumno dopolnita predlog in sprejemata dokončno besedilo volilnega pravilnika. Pri tem naj upoštevata predloge in pripombe s te skupne seje.

3.
Republiška konferenca SZDL in republiški svet ZSS sta se dogovorila, da v skladu z določili ustave opravijo vlogo kandidacijskih konferenc SZDL, dopolnjene z delegacijami družbeno političnih organizacij, ki jih določijo nijhova vodstva v družbeno politični skupnosti. V tako sestavljenih kandidacijskih konferencah SZDL bodo delovni ljudje, združeni v svojih temeljnih samoupravnih skupnostih in družbeno političnih organizacijah uresničevali svoje pravice in obveznosti v kandidacijskem postopku, opredeljene v ustavi in zakonu.

4.
Na podlagi sprejetih temeljnih načel kadrovske politike v naši republiki, zlasti pa sklepov in stališč 5. seje republiške konference SZDL in ustreznih stališč republiškega sveta ZSS sprejemata republiška konferenca SZDL in republiški svet ZSS dokument »o načelih in merilih kadrovske politike za kandidiranje ob volitvah 1974«, s tistimi pripombami iz razprave, ki so v skladu z že sprejetimi stališči o kadrovski politiki v republiški konferenci SZDL in republiškem svetu ZSS. Volilna komisija RK SZDL opravi končno redakcijo in objavi tako izoblikovan dokument. Uresničevanje teh načel in meril zagotavlja, da bodo pri evidentiranju, kandidiranju ter volitvah izbrani ljudje, ki so predani nosilci interesov delavskega razreda in zavzeti borci za uresničevanje ustavne zamisli socialistične samoupravne družbe.

5.
Socialistična zveza in zveza sindikatov si bosta ob uveljavljanju in uresničevanju delegatskega sistema prizadevali, da bodo povsod izpolnjeni pogoji za normalno delo delegatov, da bi le-ti lahko neovirano opravljali svojo pomembno družbeno funkcijo.
Med najpomembnejšimi pogoji za delo delegacij in delegatov je idejno politično in družbeno politično in družbeno ekonomsko usposabljanje ter obveščanje kandidatov in delegatov, kar je hkrati pogoj za uspešno in učinkovito delovanje skupščinskega in političnega sistema v celoti. Zato republiška konferenca SZDL in republiški svet ZSS pozivata vse družbeno politične organizacije in samoupravne organe v temeljnih in drugih samoupravnih skupnostih, da zagotovijo pogoje za usposabljanje predlaganih kandidatov in članov delegacij ter pogoje za njihovo temeljito in vsestransko obveščanje.
Razen tega je treba upoštevati, da se funkcija delegata in delavca na delovnem mestu oziroma v organizaciji združenega dela ne izključujeta, pač dopolnjujeta. Zato je treba v statutih in drugih splošnih aktih organizacij združenega dela opredeliti delegatove pravice in dolžnosti, ki so nujni sestavni del celotnega poteka dela in opravljanja.
Pomembno vlogo pri zagotavljanju teh pogojev in celotni volilni aktivnosti imajo sredstva množičnega obveščanja od osrednjih listov in RTV do pokrajinskih, občinskih in tovarniških glasil ter krajevnih radijskih postaj.

Mokri oddelek usnjarne Šmartno — mezdrenje govejih kož

6.
Zato, da bi pomembne in odgovorne naloge v pripravi in izvedbi volitev čim uspešneje in učinkoviteje opravili, sprejema republiška konferenca SZDL sklepe, da se v skladu s temeljnimi političnimi izhodišči o organiziranosti SZDL kot entni fronti vseh organiziranih socialističnih sil v izvršni odbor konference SZDL vključijo predsedniki republiških vodstev Zveze komunistov Slovenije, Zveze sindikatov, Zveze združenj borcev NOV in Zveze mladine. Hkrati predlaga republiška konferenca SZDL občinskim konferencam, da skladno s tem sklepom dopolnijo svoje izvršne odbore.
Nadalje je bil na isti seji sprejet tudi VOLILNI PRAVILNIH O POTEKU KANDIDACIJSKIH OPRAVIL ZA VOLITVE, v katerem so obravnavana temeljna izhodišča, evidentiranje, predkandidacijski postopki, kandidacijski postopki in PRAVILA nastopajočih v volivni aktivnosti, ki se glasi:
Priprave na volitve oziroma volitve same so postopek nenehnega uresničevanja zahtev in dogovorov delovnih ljudi in vodstev njihovih organiziranih socialističnih sil ter samoupravna pravica in dolžnost vseh, ki nastopajo v volilnem postopku. Da bodo te dolžnosti in pravice spoštovane, so družbeno politične organizacije, ki so organizatorji volilnih aktivnosti, dolžne, da bodo v volilnem postopku zagotovile spoštovanje in dosledno uresničevanje določil tega pravilnika in zakonov o volitvah.

Zagotavljale bodo kar najširšo pobudo in neposredno udeležbo vseh delovnih ljudi v celotni volilni aktivnosti, da bodo pri predlaganju, obravnavanju, določanju in dogovarrjanju o kandidatih uveljavili in upoštevali politično osnovno ter splošno sprejet merila in načela kadrovske politike.

Javnost v celotnem volilnem postopku zagotavljajo nosilci in organizatorji tako, da omogočajo z različnimi javnimi oblikami in načini dela čim neposrednejše sodelovanje pri organiziranem oblikovanju družbenih dogovorov. Postopke in načine, ki opredeljujejo družbeno dogovarjanje, določajo statuti, pravila, pravilniki in drugi dokumenti. Pri predlaganju članov v evidenco ali za možnega kandidata je najpomembnejša osnova utemeljitev, ki zajema delo predlaganega, njegove aktivnosti pri graditvi naše samoupravne družbe in njegov moralni lik, ki odseva nazore in ravnanje, značilne za človeka, ki se bori za socialistične donose med ljudi.

Predlog, da se predlaganemu ali sodelujočemu v volilnem postopku nasploh izreče politična nezaupnica, lahko sprejme le tisti zbor delovnih ljudi ali organ, ki je z dogovorjenimi postopki za to določen. O razlogih za tak sklep je vodstvo zbora ali organa dolžno obvestiti prizadete in javnost.

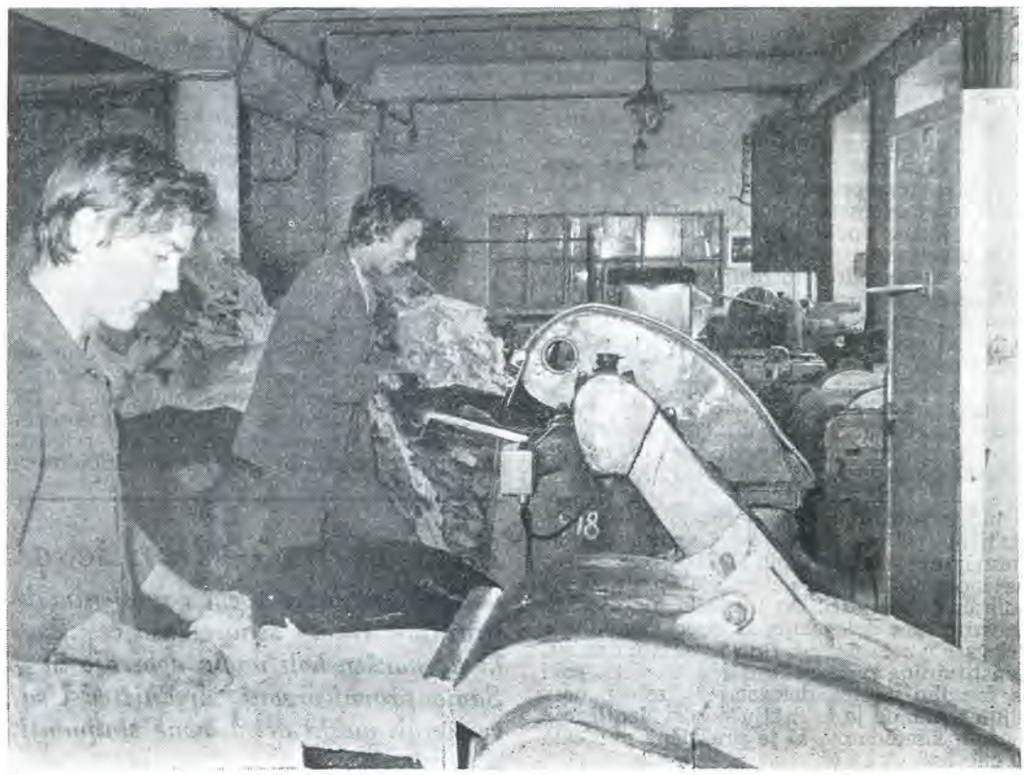

Iz dodelave krznarne Šmartno — delo pri strojih za brušenje krzna

Nosilci in organizatorji kandidacijskega in volilnega postopka zagotavljajo kandidatom za delegate ustrezne pogoje za predstavljanje delovnim ljudem v temeljni samoupravni skupnosti. Kandidatom za vodilne funkcije pa omogočajo, da se na ustrezen način predstavljajo vsem delovnim ljudem določene družbeno politične skupnosti.

Pri posrednem opravljanju določenih volilnih opravil se delegat dogovarja z drugimi delegati na osnovi pooblastil, ki mu jih da zbor ali druga insititucija delovnih ljudi ali članov, ter jih je dolžna obvestiti o rezultatih dogovora in o svojem delu. Delegatsko razmerje in odnos je potrebno podrobneje urediti s samoupravnimi akti vseh nastopajočih v volilnem postopku.

Možni kandidat, oziroma izvoljeni delegat s svojim pristankom, da bo sodeloval v kandidacijskem in volilnem postopku, jasno izrazi voljo in željo, da bo v postopku odgovorno in po svojih močeh najbolj tvorno sodeloval v volilnem postopku oziroma da bo v primeru izvolitve opravljal svojo funkcijo skladno s pooblastili, ki so mu jih dali delovni ljudje, ter na osnovi skupno opredeljenih izhodišč nadaljnjega razvoja naše samoupravne socialistične družbe.

Če pride do nepravilnosti, nesprejemljivih sredstev, načinov, metod dela (neresnice, obrekovanja, demagogije, blatenja, zlobnega namigovanja na kandidatove sposobnosti, zaprtosti delovanja itd.), jih obravnavajo ne glede na to, kdo jih je povzročil, za to določeni organi oziroma častno razsodišče, ki ga imenuje organizator volilnega postopka na javnem sestanku. Pripombe in kritike morajo biti utemeljene in obrazložene.

V primeru, da delegat izgubi politično podporo delovnih ljudi oziroma njihovih organiziranih socialističnih sil, organizatorji volilnega postopka to javno objavijo. Delegat je moralno dolžan vrniti mandat. To svojo obveznost, če se bo zanjo odločil, bo pismeno sporočil nosilcem oziroma organizatorjem.

Pri izrekanju nezaupnice delegatom v skupščine družbeno politične skupnosti morata socialistična zveza in zveza sindikatov kot organizatorja volilnih opravil omogočiti razpravo, v kateri se delovni ljudje izrekajo o nezaupnici delegatu.

Nadalje so bila na isti seji sprejeta tudi NAČELA IN MERILA KADROVSKE POLITIKE ZA KANDIDIRANJE — VOLITVE 1974. Iz teh načel in meril povzemamo le naslednje: Med temeljnimi opredelitvami socialistične samoupravne kadrovske politike je uveljavitev idejno političnih, moralnih in drugih vrednot, ki morajo biti značilne za osebnost delovnega človeka — samoupravljalca. Zato se SZDL zavzema za neločljivost idejno političnih, moralnih in strokovnih kvalitet pri izbiranju kadrov za nosilce družbenih funkcij. To merilo in pripravljenost za zavzeto in odločno zastopanje interesov združenega dela in znanja, uresničevanje načel in ciljev ustavne preobrazbe ter dogovorjene in sprejete politične usmeritve družbenega razvoja morajo odločilno vplivati na izbiro ljudi za odgovorne družbene funkcije.

Zato bodo delovni ljudje v socialistični zvezi kot posamezniki in v vseh oblikah svojega interesnega povezovanja pri izvajanju kandidacijskih in volilnih postopkov ter predlaganju ljudi za javne družbene funkcije dosledno vztrajali:

— da sprejeta merila uporabljajo celovito, tako da pri vseh kandidatih ugotovijo idejno politične, moralne in strokovne kvalitete in njihovo družbeno zavzetost. Vsi družbeni dejavniki morajo zato spremljati uresničevanje te naloge in nasprotovati vsem težnjam njihovega zavračanja ali formalistične uporabe v praksi;

— da se v javni in demokratični razpravi preverja, če si kandidat prizadeva za uresničitev zgodovinskih interesov delavskega razreda, razvijanje samoupravnega socialističnega sistema in odnosov, pozitiven odnos do pridobitev NOB in socialistične revolucije, krepitev in razvijanje bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov, uresničevanje politike in aktivnega in miroljubnega sodelovanja in politike uvrščenosti, uresničevanje načrta SLO in družbene samozaščite, uresničevanje sprejetih programov razvoja posameznih področij družbenega življenja in dela, razvijanje tovariških odnosov, solidarnost in vzajemnost, poštenost, odgovornost in uspešno opravljanje strokovnega in družbenega dela, krepitev medsebojnih odnosov v delovni skupnosti, stalno usposabljanje za delo in za samoupravljalsko funkcijo, prenašanje znanja na soljudi — predvsem na mlajše, uvajanje sodobne organizacije dela in tehnologije, podpiranja novatorstva in racionalizatorstva itd.;

— da se upošteva odnos kandidatov do socialistične zveze in drugih družbeno političnih organizacij ter druge obveznosti, ki jih z dodatimi merili opredeli in objavi nosilec kandidacijskega postopka;

— da bodo družbene funkcije pod enakimi pogoji dostopne vsem delovnim ljudem in da ne bomo sprejemali meril, ki bi onemogočila kandidiranje delavcev, žensk in mladine. Prav zaradi tega moramo paziti, da bo za sleherno delovno mesto ali javno dolžnost jasno opredeljeno, katero merilo je zanj prvenstveno.

Delegatski sistem, ki ga vgrajujemo v naš politični sistem, zahteva od političnih in samopravnih subjektov drugačen način delovanja. Zato socialistična zveza in zveza sindikatov jasno opredeljeta svojo vlogo in delovanje v družbeno političnem sistemu, in to v vseh oblikah njunega dela in na vseh ravneh.

Delegati bodo uspešno opravljali svoje delo le, če jim bomo zagotovili ustrezne možnosti tako v temeljnih samoupravnih skupnostih kot tudi na drugih ravneh. Mednje štejemo: da temeljna samoupravna skupnost omogoči delegatu, da to funkcijo lahko nemoteno opravlja; da so mu pri delu dostopni potrebni podatki in informacije: da je sproti in celovito obveščen o dogajanju v svoji temeljni samoupravni skupnosti in širši družbeni skupnosti; da se bo lahko posluževal strokovnih služb v TOZD in pri skupščinah družbeno političnih skupnosti, ki bodo morale svoje delo prilagoditi delegatskim odnosom, in da mu bo omogočeno sodelovanje s samoupravnimi organi in družbeno političnimi organizacijami v njegovi temeljni samoupravni skupnosti. Za uresničitev teh nalog so odgovorni organi samoupravljanja in družbeno politične organizacije, ki morajo zagotoviti, da bodo ta razmerja, pravice in obveznosti jasno in podrobno opredeljene v samoupravnih aktih TOZD, KS in drugih samoupravnih skupnosti. Posebno odgovornost pri tem pa imata socialistična zveza in zveza sindikatov kot organizatorja političnih, kadrovskih in organizacijskih priprav na volitve.

In za katere zbore družbeno političnih skupnosti bomo voilil delegacije (izhajajoč iz dogovora, ker v času pisanja članka še nista bila sprejeti USTAVI IN VOLILNI ZAKON):

1. Zbor delegatov združenega dela
2. Zbor delegatov krajevnih skupnosti
3. Družbeno politični zbor
4. Zbor občin (v republiki)

Sindikalne organizacije in druge družbeno politične organizacije v vseh naših TOZD bodo morale še nadalje pokazati vso svojo aktivnost, tako kot so jo pokazale pri evidentiranju kandidatov, kot tudi pri neposrednih volitvah za organe samoupravljanja v podjetju.

P. P.

Samoupravna jedra

Nova ustava in na podlagi nje izdani zakonski predpisi izhajajo iz jasnega določila, da pravice in obveznosti iz medsebojnih razmerij v združenem delu urejajo in uresničujejo delavci neposredno in enakopravno v temeljni organizaciji združenega dela. Da bi uresničili to zahtevo, smo tudi mi v sistem samoupravljanja vgradili kvalitetno novo obliko neposrednega odločanja delovnih ljudi v posameznih oddelkih temeljne organizacije združenega dela, in sicer smo v vsakem oddelku kot tehnološko zaokroženem delu produkcijske dejavnosti oblikovali samoupravna jedra, ki predstavljajo temeljno celico naše samoupravne ureditve. Tako smo tudi v praksi potrdili, da je možno združiti dve doslej še nasprotujoči si načeli v vsaki delovni organizaciji, to je načelo vodenja oziroma upravljanja s proizvodnim postopkom v ožjem smislu in načelo samoupravljanja kot neposredne oblike odločanja o reprodukciji in delitvi novo ustanovljenih sredstev v temeljni organizaciji.

Osnovna oblika delovanja samoupravnega jedra je sestanek. Sestanek sklicuje in vodi predsednik samoupravnega jedra, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik samoupravnega jedra. Predsednika in podpresednika volijo delavci samoupravnega jedra na prvem sestanku samoupravnega jedra. Volilno pravico ima vsak delavec, ki dela v oddelku ali oddelkih, ki tvorijo posamezno samoupravno jedro, prav tako pa je tudi vsak delavec, ki je član samoupravnega jedra, lahko izbran za predsednika ali podpredsednika samoupravnega jedra.

Na sestankih samoupravnih jeder se zlasti obravnavajo vprašanja, ki se tičejo oddelka, v katerem delavci delajo, pri čemer dajejo svoje predloge in mnenja za izboljšanje poslovanja in organizacije ter oblikujejo stališča do vseh tistih vprašanj, ki so pomembna za delo in odnose v oddelku, kjer so zaposleni. Vsa vprašanja, pripombe in stališča, ki so se izoblikovala na sestanku samoupravnega jedra, se vpišejo v zapisnik, katerega izvod se posreduje direktorju temeljne organizacije in splošni službi podjetja. Splošna služba podjetja je dolžna proučiti vsa stališča in predloge samoupravnih jeder. Postavljena vprašanja, na katera pričakujejo člani samoupravnega jedra odgovor, pa je dolžna posredovati vodji tistega oddelka ali organizacijske enote, v katere delokrog sodi gradivo, na katero se vprašanje nanaša. Vodja organizacijske enote, kateremu je bilo vprašanje posredovano, mora nanj odgovoriti v roku 14 dni, in sicer pismeno ali neposredno na prvem sestanku samoupravnega jedra. Če odgovorni delavec ali pristojni organ ne odgovori v predpisanem roku, lahko predsednik samoupravnega jedra na zahtevo kateregakoli delavca samoupravnega jedra, ki je postavilo vprašanje, naslovi zahtevek z vprašanjem naravnost na delavski svet temeljne organizacije, da ta odgovori na postavljeno vprašanje. O tem vprašanju pa se seznani tudi sindikalna organizacija v temeljni organizaciji.

V enem izmed skladišč TOZD trgovske mreže

Iz mokrega oddelka ščetinarne

Tudi v primeru, če samoupravno jedro ni zadovoljno z odgovorom ali rešitvijo posamezne zadeve, je predvidena rešitev, in sicer tako, da o spornem vprašanju dokončno odloči delavski svet temeljne organizacije ali pa svet delegatov, če sodi zadeva, na katero se vprašanje nanaša, v pristojnost tega organa. Seveda pa delavci samoupravnega jedra ne bodo mogli dobiti vedno takšnih odgovorov na postavljena vprašanja, kot bi jih morda želeli, kajti želje so eno, dejanske možnosti in dopustnost posameznih dejanj in postopkov pa drugo. Pravni red in samoupravna ureditev, ki izhajata iz naših samoupravnih sporazumov in ostalih splošnih aktov, že v naprej opredeljujeta odgovore na vprašanja, zato se bomo lahko že v naprej izognili posamičnim sporom, če se bomo temeljito spoznali z našim splošnim samoupravnim aktom, ki jih pred sprejemom vedno posredujemo delovni skupnosti. Tako torej vidimo, da je seznanitev s samoupravnimi predpisi ne samo abstraktna pravica delavcev, pač pa nuja in dolžnost, kajti ni in ne more biti zrelega samoupravljanja in odločanja,če delavci ne poznajo svojih pravic in dolžnosti ter ureditev in delovanja sistema lastne samoupravne organizacije.

Vsako samoupravno jedro razpravlja o svojih problemih in težavah, kadar pa določen problem doseže takšno razsežnost, da postane problem celotne temeljne organizacije, tedaj razpravljajo o njem vsa samoupravna jedra. Enako velja za pomembnejše odločitve in pomembnejše samoupravne akte. Tako vidimo, da se samoupravna jedra v temeljni organizaciji preoblikujejo v delovno skupnost, ki je najneposrednejša nosilka samoupravnih odločitev in porok, da bodo vse pomembne odločitve res izraz volje delovnih ljudi, ne pa morda posameznikov ali drugih središč odtujene moči.

Samoupravna jedra so tudi izviri za napajanje z delegati ostalih samoupravnih organov v temeljni organizaciji in podjetju. Taka samoupravna jedra določajo svoje delegate v delavski svet temeljne organizacije in v odbor za medsebojna razmerja. V obeh navedenih organih upravljanja v temeljni organizaciji morajo biti zastopana vsa samoupravna jedra. Ne glede na velikost, številčnost zaposlenih ali ustvarjeni proizvod so samoupravna jedra izenačena med seboj, kar se vidi zlasti iz tega, da imajo samoupravna jedra enako število delegatov v obeh prej navedenih organih upravljanja in da se pomembnejši sklepi v teh programih ne morejo sprejeti prej, dokler zadeve niso obravnavala samoupravna jedra.

Vsako samoupravno jedro določi v delavski svet temeljne organizacije po 3 delegate, v odbor za medsebojna razmerja pa po 1 delegata. Mandatna doba izvoljenih delegatov traja dve leti s tem, da ne morejo biti ponovno imenovani za delegate v isti organ upravljanja. Ne glede na to, da se delegati volijo za dobo dveh let, pa jim lahko preneha mandat, če ravnajo v nasprotju s sprejetimi stališči in sklepi samoupravnega jedra, kajti delegat samoupravnega jedra bo moral v okviru splošne politike podjetja in temeljne organizacije predvsem zastopati samoupravne interese samoupravnega jedra, ki ga je izvolilo. Tako bomo morali že v temeljni organizaciji usklajevati različne interese delavcev združenih v samoupravnih jedrih, da bi lahko tako usklajena stališča prišla kot stališča in predlogi na delovni red zasedanja sveta delegatov, kjer pa se bodo usklajevali različni interesi šestih temeljnih organizacij v okviru Industrije usnja Vrhnika.

Z željo, da bi bili tudi delavci vseh TOZD v okviru Industrije usnja Vrhnika seznanjeni s tem, koliko samoupravnih jeder ima pomezna temeljna organizcaija, jih naštejmo:

TOZD Usnjarna Vrhnika
ima naslednja samoupravna jedra:
— lužilnica
— obdelovalnica in barvarna
— dodelava
— lak oddelek
— skladišče I
— skladišče II
— ščetinarna
— konfekcija usnja
— galanterija
— pomožna dejavnost
— oddelek upravno — tehničnih služb

TOZD Usnjarna Šmartno
ima naslednja samoupravna jedra:
— usnjarna — mokri oddelki
— usnjarna — dodelava
— krznarna
— konfekcija krzna
— konfekcija usnja
— pomožna dejavnost
— oddelek upravno-tehničnih služb
— oddelek upravno-tehničnih služb

TOZD Maloprodajna mreža Ljubljana
ima naslednja samoupravna jedra:
— trgovina
— prodajno skladišče usnja
— krznarska delavnica

TOZD Igrad — gradbena dejavnost
ima naslednja samoupravna jedra:
— operativni sektor I
— operativni sektor II
— operativni sektor III
— stranska dejavnost
— objekti družbenega standarda
— upravno-tehnične službe

TOZD Igrad — Opekarna
ima naslednja samoupravna jedra:
— obrat Opekarne I
— obrat OpekarneII
— upravno tehnične službe.

Namesto sklepne besede pa še to:
Še tako lepo zamišljena organizacija in še tako pošteno prizadevanje za uresničitev samoupravljanja in zgodovinskega poslanstva delovnega človeka ne more obroditi bogatih sadov, če se tisti, katerim naj služi takšna ureditev za zavarovanje njihovih pravic in vloge v samoupravljanju, ne bodo zavestno zavzemali za izvedbo vseh postavljenih nače v praksi. Ljudski pregovor pravi: »Papir marsikaj prenese«; res je tako, vendar, če smo že zapisali v splošne samoupravne akte določena pravila za delo in upravljanje in na ta pravila soglasno in prostovoljno pristajamo, potem jih bomo morali tudi izpolnjevati. Nadzor nad pravilnim izpolnjevanjem pravic in obveznosti pa je vsekakor prepuščen tistim, ki so takšna pravila sprejeli; to pa je delovna skupnost ali z drugo besedo povedano — vsa samoupravna jedra. Dobro delovanje samoupravnih jeder nam je torej porok za zakonito in pravilno delo v temeljni organizaciji, zato smo vsi dolžni skrbno negovati to novo obliko samoupravljanja in si prizadevati za njeno polno življenje v našem sistemu samoupravljanja.

O. I.

Razgovor s sekretarjem OOZK TOZD

Ob koncu meseca novembra je bila v IUV — TOZD usnjarna Vrhnika letna volilna konferenca osnovne organizacije Zveze komunistov, na kateri je bil izvoljen nov sekretariat OOZK. Izvoljen je bil tudi nov sekretar OOZK — TOZD Usnjarna Vrhnika tov. Jože Prvinšek, izmenovodja v barvarni, ki smo ga zaprosili, da nam odgovori na nekaj vprašanj v zvezi s prihodnjim delom in napotili, ki si jih OOZK zadaja v svojem mandatnem obdobju.

1. Kako se bodo organizirale OOZK v vsakem TOZD in kako v okviru podjetja?

— Na letni konferenci osnovne organizacije ZK je bilo sprejeto, da bo vsaka TOZD v okviru podjetja imela svojo osnovno organizacijo ZK in vsaka TOZD bo imela tudi svojega sekretarja OO ZK. V okviru celotnega podjetja bo deloval svet komunistov in v tem svetu sta zastopana dva člana iz OO ZK vsake TOZD. V okviru volitev bodo izvoljeni novi člani sekretariatov OO ZK v vsaki TOZD,

Sekretar OOZK TOZD Vrhnika — Jože Prvinšek

izvoljeni bodo tudi novi sekretarji OO ZK.
2. Kako je opravljala OO ZK svoje delo v preteklem obdobju, predvsem pa po pismu tov. Tita in Izvršnega biroja predsedstva ZK Jugoslavije?

— O aktivnosti OO ZK pred izidom pisma tov. Tita in Izvršnega biroja predsedstva ZK Jugoslavije ne bi mogel dosti povedati, bilo pa je bolj slabo. Po izidu pisma tov. Tita pa se je naša OO ZK prebudila, delo je postalo živahnejše in aktivnost članov ZK je bilo čutiti predvsem v samoupravnih organih, sindikatu in mladinski organizaciji. Sprejet je bil obnovljeni akcijski program in po zaslugi delovanja članov ZK in sekretariata je osrednji DS sprejel zelo pomembne sklepe. Čeprav ni bilo večjih nepravilnosti v poslovanju podjetja, pa smo bili ena prvih delovnih organizacij, ki je težila, da odpravi pomanjkljivosti v svoji poslovni politiki, v okviru kolektiva smo omogočili vsakemu delavcu še boljši vpogled v poslovanje in poslovno uspešnost delovne organizacije. Tako je vsakomur na vpogled na oglasni deski višina osebnega dohodka, izplačana kilometrina, višina dnevnic za domača potovanja in potovanja v inozemstvo, ki so jih opravili posamezni člani naše delovne organizacije.

Za dosledno izvajanje dela samoupravnih organov in aktivnost vsakega delavca smo po izidu pisma tov. Tita organizirali svojevrstno obliko delavske kontrole. Z izvolitvijo komisij za razvoj samoupravljanja, za ekonomsko — finančna vprašanja, za zunanje trgovinsko poslovanje, za kadrovsko personalne zadeve in komisijo za razvoj podjetja smo dobili možnost neposrednega stika in vpliva širšega kroga delovnih ljudi na oblikovanje naše poslovne politike in vzpostavili nove pristnejše odnose med delovnimi ljudmi naše delovne organizacije.

3. Ali menite, da je kadrovska sestava sekretariata OO ZK dobra in ali bodo vsi člani kos nalogam, ki ste si jih postavili?

— Sekretariat OO ZK — TOZD Usnjarna Vrhnika je sestavljen predvsem iz mlajših članov ZK — mladincev, seveda pa je okrepljen tudi s starejšimi člani, ki imajo veliko več izkušenj v delu ZK. Predvsem mlajšim članom primanjkuje znanje za delo na ideološko-političnem področju. Zato je ena prvih naših nalog izobraževanja mladih komunistov, predvsem tistih, ki so že člani ZK in tistih, ki jih bomo sprejeli v ZK v predkongresnem obdobju.

Želimo, da bi mlajše člane sekretariata predvsem s neposrednimi nalogami pritegnili in vključili v aktivno delo ZK v čim krajšem obdobju, saj si mladi želijo aktivno sodelovati na vseh področjih.

4. Katere naloge načrtuje OO ZK za izvedbo v prihodnjem obdobju?

OO ZK TOZD Usnjarna Vrhnika bo nadaljevala svojo aktivnost po akcijskem programu, ki bo v kratkem tudi sprejet. Ta program bo vseboval predvsem še neopravljene naloge, ki izhajajo iz pisma tov. Tita in Izvršnega biroja predsedstva ZK Jugoslavije, ter aktualne naloge v zvezi z na novo konstituirano TOZD.

Prva in najpomembnejša naloga je izvedba volitev v nove samoupravne organe in priprava, oziroma evidentiranje kandidatov za skupščinske organe, oziroma delegacije. Razpravljali bomo prevsem o gospodarskem položaju naše TOZD in v zvezi s tem sprejeli ukrepe za izboljšanje kvalitete naših izdelkov, če hočemo, da bo naše poslovanje še vnaprej uspešno. Potrebno se bo še bolj posvetiti vprašanju krepitve obrambnih priprav in graditvi načrta za SLO v naši TOZD.

5. Kakšna je predkongresna aktivnost OO ZK?

Glede na to, da je pred nami X. kongres ZKJ in VII. kongres ZKS, bo potrebno proučiti osnutek resolucije za pripravo stališč in sklepov VII. kongresa ZKS. Osnutek resolucije so dolžni proučiti vsi člani naše OOZK, obravnavali pa ga bomo tudi na skpnih sestankih OOZK. Nadalje bomo morali okrepiti pred kongresom članstvo v našo osnovno organizacijo z mladimi komunisti, predvsem pa z delavci iz neposredne proizvodnje. Za sprejetje novih članov ZK v naši delovni organizaciji že potekajo priprave, saj smo evidentirali nad 60 možnih kandidatov, v članstvo pa jih bo sprejeto okrog 30. Za vse novo sprejete in ostale mlade komuniste smo organizirali seminarje predvsem za delo na politično — ideološkem področju.

6. Kako se počutite po izvolitvi za sekretarja OOZK TOZD Usnjarna Vrhnika?

S prevzemom naloge sekretarja OOZK se je moje delo na družbeno-političnem področju še povečalo. Že zdaj opravljam vrsto drugih funkcij, kot:

— v organizaciji rezervnih vojaških starešin (v odboru)
— v občinskem komiteju ZK — (kadrovska komisija
— v odboru za splošni ljudski odpor Usnjarna Vrhnika (predsednik)
— v komisiji za splošni ljudski odpor SZDL (predsednik).

Skratka, ostane mi zelo malo prostega časa, predvsem zato, ker opravljam tudi svoje delo kot izmenovodja v treh izmenah, kar pa je tudi naporno. Tudi s sestanki sem zelo obremenjen, saj se zgodi, da imam tudi po tri sestanke na teden izven delovnega časa. Želim si, da bi se kmalu preselil na Vrhniko. Upam pa, da bom kljub temu uspešno opravljal delo sekretarja OOZK in vse svoje sile zastavil za čim uspešnejše reševanje postavljenih nalog.

U. B.

Organizacija sindikata ob novih ustavnih spremembah

Za uresničevanje ciljev, ki si jih v sindikatu zastavljamo na podlagi programa in na osnovi prizadevanj Zveze komunistov, so potrebni odločnejši posegi v sedanjo organiziranost sindikatov, da bi jih v celoti prilagodili novim razmeram. Prihodnja organiziranost sindikatov mora biti postavljena tako, da bo tudi v praksi temeljila na spoznanju, da je sindikat organizirano članstvo, in da bo onemogočila vsako odtujeno sindikalno delovanje.

Na osnovi motivov in stališč plenuma seje republiškega sveta zveze sindikatov v oktobru 1973 o dosedanjem poteku akcij za spremembo organiziranosti sindikatov in zveze sindikatov ter o predlogih za nadaljevanje akcije na tem področju čaka sindikat še mnogo nalog:

1. Organiziranost osnovnih organizacij sindikatov na načelu »ena temeljna organizacija organizacija združenega dela — praviloma najmanj ena osnovna organizacija sindikata.«

V vseh delovnih organizacijah, ki so TOZD, se mora ustanoviti najmanj toliko osnovnih organizacij sindikata, kolikor je TOZD. Posamezne TOZD imajo glede na njihov obseg in posebnosti lahko tudi več osnovnih organizacij sindikata. Prevladuje mnenje, da naj bo več osnovnih organizacij sindikata v vsaki TOZD, ki ima več kot 300 članov. Tudi TOZD Usnjarna Vrhnika je ena takih, ki to število članov presega. Odločili smo se, da ustanovimo dve osnovni organizaciji sindikata. TOZD usnjarna smo poprej razdelili po delovnih skupinah — samoupravnih jedrih. Le-teh je sedaj 11. Kot enajsto samoupravno jedro je obrat Galanterija v Ljubljani. To je prostorsko ločena enota, poleg tega pa je v drugi občini. Zato bo imela tudi svojo osnovno organizacijo sindikata. Še vedno pa nam za preostalih 10 samoupravnih jeder, ki krepko presegajo število 300

Iz mokrega oddelka ščetinarne

Sortiranje ovčjega krzna po niansah

Iz konfekcije krzna — pribijanje krzna s pnevmatsko pištolo na lesene okvirje

članov, ostane le ena osnovna organizacija sindikata. To je glede na organiziranost TOZD kot zaokrožene enote tudi dejansko pravilno. Poudariti pa je treba, da smo v izvršnem odboru sindikata zagotovili zastopanost predstavnikov vseh samoupravnih jeder, v katerih bomo določili tudi sindikalne poverjenike. Poverjenik sindikata za določeno samoupravno jedro bo lahko vsak izmed članov tega jedra, ne glede na to, ali je član izvršnega odbora sindikata ali ne.

Ker bomo ustanovili dve osnovni organizaciji sindikata, je ptorebno ustanoviti konferenco sindikata na ravni TOZD.

2. Povezovanje osnovnih organizacij sindikata v TOZD v delovni organizaciji.

Tako kot v TOZD, je tudi v delovni organizacijii, ki ima več TOZD, potrebno ustanoviti konferenco sindikata. V obeh primerih gre za ustanovitev konference osnovnih organizacij sindikata, ki neposredno delegirajo svoje člane v konferenco na ravni TOZD in na ravni delovne organizacije. Konferenca osnovnih organizacij sindikata šteje od 15 do 35 članov. Imamo izvršni organ konference, ki šteje 5 do 9 članov, ter aktiv mladih delavcev.

3. Razčlenjenost sindikata organizacije v občini in medobčinskem merilu.

Republiški odbori sindikatov delavcev industrije in rudarstva, delavcev storitvenih dejavnosti predlagajo ustanovitev več republiških sindikalnih konferenc, ki predstavljajo zametke bodočih sindikatov. Osnovne organizacije naj bi se razvrstile v naslednje republiške sindikalne konference:

a) Republiška sindikalna konferenca delavcev kemične industrije;

b) Republiška sindikalna konferenca delavcev lesno predelovalne industrije in gozdarstva;

c) Republiška sindikalna konferenca delavcev tekstilne in usnjarske industrije;

d) Republiška sindikalna konferenca delavcev trgovine;

e) Republiška sindikalna konferenca delavcev gostinstva in turizma;

f) Republiška sindikalna konferenca delavcev obrti;

g) Republiška sindikalna konferenca delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti;

h) Republiška sindikalna konferenca delavcev zdravstva in socialnega varstva;

i) Republiška sindikalna konferenca delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti;

j) Republiška sindikalna konferenca delavcev uprave, pravosodja in družbeno političnih dejavnosti;

cev;

k) Republiška sindikalna konferenca gradbenih delavcev;

l) Republiška sindikalna konferenca delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije.

4. Odločitev o ustanovitvi konferenc posameznih dejavnosti v občini in regiji.

Nekatere dejavnosti republiških konferenc zastopajo posamezni izvršni odbori sindikatov, nekatere pa več izvršnih odborov. Zato so se osnovne organizacije sindikata posameznih dejavnosti v občini in regiji dogovorile, za katere dejavnosti bodo v občini in regiji ustanovile konference in katere dejavnosti bodo v občini vodili izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata.

Dogovorjeno je bilo, da se na podlagi števila osnovnih organizacij sindikata, števila članov ter problematike skupnega pomena v občini ustanovi ena konferenca, in sicer občinska sindikalna konferenca delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti (šole in vrtci). Ostale dejavnosti, za katere je predvidena ustanovitev republiških sindikalnih konferenc, naj bi v občini vodili izvršni odbori organizacij sindikata.

5. Ustanovitev novih občinskih in medobčinskih organizacij sindikatov

Na osnovi razgovorov, števila članov in osnovnih organizacij v posameznih dejavnostih je bil predlagan v naši občini naslednji sestav sindikatov:
Občinska organizacija sindikata delavcev kemične industrije, delavcev tekstilne in usnjarske industrije, delavcev trgovine, delavcev gostinstva in turizma, delavcev obrti, delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti, delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti, delavcev zdravstva in socialnega varstva, delavcev uprave, pravosodja in družbeno političnih dejavnosti, delavcev bank, SDK in zavarovalstva, gradbenih delavcev in delavcev tobačne in živilske industrije.

Za območje občin ljubljanskega območja se za navedene dejavnosti ustanovijo medobčinske sindikalne konference.

6. Aktivi mladih delavcev

Osnovne organizacije sindikatov morajo spodbujati mlade delavce za ustanovitev aktivov mladih delavcev na vseh ravneh. Po sprejetem dogovoru morajo mladi delavci ustanoviti aktiv v vsaki organizaciji sindikata, kjer so vsaj trije mladi delavci, stari do 27 let. Da pa si bomo zagotovili sorazmerno zastopanost mladih v izvršnih odborih in v sindikalnih konferencah, moramo po potrebi tudi povečati število članov izvršnih odborov in konferenc.

Naš portret

pismo in odgovor uredništva

SPOŠTOVANI UREDNIK!

V prvih vrsticah mojega pisanja vas lepo pozdravljam. Pišem vam v imenu delavcev krznarne iz Šmartnega. Usnjarja vsi beremo in smo z njim kar zadovoljni.

Sedaj pa tole: želeli bi, da bi mogoče enkrat tudi iz našega oddelka napravili z enim delavcem intervju za članek v Usnjarju »Naš portret«.
O tem smo se že pogovarjali in prišli do zaključka, da bi bil za to najprimernejši Peter Mandelj.
Tovariš Mandelj je vsestransko razgledan, je občinski odbornik, član osrednjega delavskega sveta in zelo aktiven v svoji krajevni skupnosti.
Zato predlagamo njega, če se vam zdi primeren. Samo toliko za danes.
Tovariški pozdrav od delavcev krznarne!
Prav lepa hvala za predlog, delavci iz mokrega oddelka krznarne. Kot vidite, v tej številki izpolnjujemo vaš predlog. Povedati moramo, da smo vse dosedanje portretirance izbrali v skupnem dogovoru z neposrednimi vodji dela v posameznih obratih in oddelkih. Sami ste lahko ugotovili, da so bili vsi naši sogovorniki predvsem dobri delavci in v večini tudi aktivni v raznih organih in društvih. Prizadevali smo si tudi to, da je v vsaki številki bil zastopan delavec iz drugega oddelka ali obrata. Enakega merila se bo uredništvo posluževalo tudi v prihodnje. Vsekakor pa bomo upoštevali vsak utemeljen predlog, ki bo izhajal bodisi od neposrednih sodelavcev iz delovnih mest ali samoupravnih jeder.
Uredništvo!

Peter Mandelj je bil rojen 3. septembra 1941 v Podrojah pri Šmartnem. Na precej veliki veliki kmetiji je bilo šest otrok. V osnovno šolo je hodil v Šmartnem pri Litiji in dokončal pet razredov.

Dokončali ste samo pet razredov. Je temu kriva vojna ali težki družinski pogoji?
Vojne se ne spominjam. Pač pa se spominjam poznejših časov. Ko sem bil star dve leti, mi je umrl oče. Mati je na precej veliki kmetiji ostala sama s šestimi majhnimi otroki. Sicer sem res predzadnji otrok po starosti, vendar me je izguba, posebno v poznejših letih, precej prizadela. V osnovno šolo sem hodil v pet kilometrov oddaljeno Šmartno pri Litiji. Ko sem bil star devet let, sem zbolel. Dobil se paralizo v levi kolk. In to je tudi vzrok moji nedokončani osemletki. Tri leta nisem mogel hoditi v šolo, pač pa sem redno obiskoval bolnišnico. Komaj sem prebrodil krizo malodušja in zmogel. Sedaj hodim normalno.
Kaj ste ste delali po končani šoli?
Ostal sem doma, na kmetiji, in tu sem še sedaj. Pomagam mami. Doma je še sestra, ki ravno tako pomaga. Zaposlil se v kakšnem podjetju nisem.
Kdaj ste se zaposlili v našem podjetju in kakšna dela opravljate?
V IUV Vrhnika — obrat Šmartno sem se zaposlil v 1969. letu, in sicer v mokrem oddelku krznarne. Za delo sem se odločil pač zaradi slabih zaslužkov na kmetiji. Delam največ pri mezdrilnem stroju, sicer pa sem delal že pri vseh strojih.
Mi lahko poveste, kakšno je vzdušje, tu pri vas v krznarni, posebno v mokrem oddelku? Kolikor je slišati, se zelo razumete delavci in izmenovodje?
Da, delavci smo zelo složni. Delovni pogoji so sicer precej težki in, lahko rečem, skoraj nemogoči, sicer pa je bilo o tem že dosti govora in se v to ne bi spuščal. Mogoče samo to, da so plače za take pogoje prenizke. In še to. V mesecu januarju je bil dobiček popolnoma napačno razdeljen. Ne bi rad pogreval tega, a nekomu je treba povedati. Krznarji delamo, kolikor moramo. Redko, redkokdaj delamo z izgubo. In zakaj potem takšna razlika v dobičku? Je kdo kdaj pogledal, v kakšnih pogojih delamo in kljub vsemu izpolnjujemo načrt? In — zakaj lahko

o odstotku dobička odloča en človek? Zakaj imamo samoupravna jedra? Mislim, da imamo pravico, da nasprotujemo, četudi precej ostro.
Ko sva že pri tem: nedvomno je bilo govora tudi o prevelikih razlikah osebnih dohodkov v mokrem oddelku usnjarne in krznarne, kako je s tem? Kaj vi mislite?
V mokrem oddelku krznarne smo zaposleni večji del starejši delavci, v usnjarni mlajši. In še en vzrok: glede na delovno dobo imamo razumljivo višje plače (dodatki za stalnost, resnost). In drugič, starejši kot smo, večjo zavest do dela imamo. Bolj vestno ga opravljamo, presegamo norme. In to se pri plači krepko pozna.
Pustiva zdaj to. Vem, da vas marsikaj tare in teži, pa vendar poglejva še malo vaše mnenje o naši obliki združenega dela TOZD.
O tem, kaj je TOZD, kaj pomeni biti član TOZD, sem seznanjen. Dosti sem o tem bral, poslušal po radiu. Tudi v samoupravnih jedrih smo o tem razpravljali. Kaj bo to prineslo — počakajmo. Po enem mesecu rezultati res še ne morejo biti vidni.
In zdaj še nekaj o vas samih. Povejte, kaj delate v prostem času, kaj je vaš konjiček?
V prostem času pomagam mami na kmetiji. Poleg tega sem član osrednjega delavskega sveta v tovarni, v krajevni organizaciji — Podroje sem tajnik in pa odbornik občinske skupščine Litija. Služba, delo na kmetiji in v družbeno-političnih organizacijah me popolnoma zaposluje, tako da prostega časa skoraj nimam.
Kako vse to zmorete? Nimate družine?
Ne, poročen nisem in zato vse to nekako gre. Pa še nekaj bi rad storil. Rad bi si pridobil kvalifikacijo. Mislim, da nisem edini, in če človek toliko časa dela pri strojih v krznarni kot jaz in še več drugih, starejših delavcev, mislim, da bi lahko storili kakšen korak tudi k izobraževanju v tej smeri.
In na koncu še vprašanje o glasilu Usnjar. Ga berete? In kaj bi v njem spremenili?
Ničesar; Usnjarja preberem vsega in to vsak mesec. Mislim, da v njem niso potrebne spremembe. Če hoče, najde v njem vsak nekaj zase. Še to bi povedal. Zadnjič me je tov. Petkovšek slikal za tale portret ob stroju. Ta slika bi bila bolj primerna za muzej, zaradi samega stroja seveda, ne pa za mojo sliko. Upam, da je pripomba našla pravilen odmev. Tov. Mandelj, najlepša hvala. Upam, da se bodo vaše želje uresničile in težave poravnale in da bo nova TOZD prinesla vse tisto, kar si tako želite.
Š. M.

V želji, da dobimo odgovor na tisti del vprašanja, kjer tov. Mandelj vprašuje: »In zakaj o odstotku dobička lahko odloča en človek,« smo se obrnili na vodstvo podjetja. O vsakomesečnem deležu iz naslova dobička za pomezne delovne enote odloča ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA. Predlog za višino dobička pa daje odgovorna strokovna služba za finančno poslovanje podjetja. Odbor ima polno pravico, da predlog strokovne službe osvoji, zavrne ali spremeni. Iz sklepov odbora za medsebojna razmerja 4. 1. 1974 povzemamo naslednje: **višji delež iz dobička je za usnjarno Šmartno določil zaradi ugodnejših rezultatov poslovanja, ki jih ta dosega zadnje mesece.** Upošteval je tudi dejstvo, da je bil poprečni OD v usnjarni Šmartno v 11 mesecih 1973. leta najnižji.
Upoštevali smo tudi pripombe portretiranca, »da bi bila slika ob stroju bolj primerna za muzej zaradi samega stroja«, zato objavljamo sliko, ki jo je portretiranec dal sam na razpolago. Povedati moramo tudi to, da je posnetek fotografa — amaterja bolj slab, toda ne zaradi »muzejske vrednosti stroja«, pač pa predvsem zaradi slabih pogojev za snemanje v tem oddelku. Ker pa ima posnetek portretiranca ob stroju po našem mnenju le pomembnejšo vrednost za objavo v tovarniškem glasilu, se bomo tega nepisanega pravila posluževali tudi v prihodnje. V tem primeru pa upamo, da smo dosegli oboje stransko soglasnost, in sicer, da je za tov. Mandlja objavljena primernejša slika, naš slab posnetek pa smo shranili v naš fotoarhiv.

Uredništvo

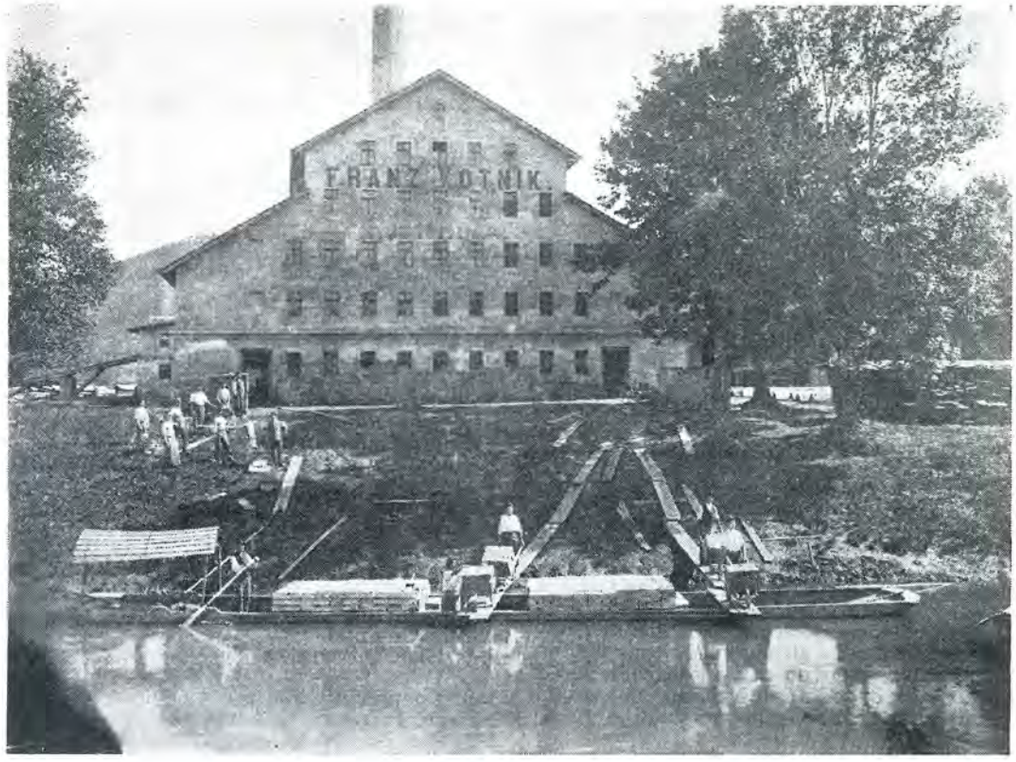

Opekarna — nekoč

TOZD Igrad — nekoč, danes, jutri

Že v prejšnjem stoletju so se začeli ljudje na Vrhniki in v njeni bližnji okolici ukvarjati z opekarsko obrtjo. To je bilo leta 1874, ko so zgradili prvo opekarno.

Vsi vemo, da je za obstoj neke tovarne potrebna surovina ali vsaj polizdelek. Ni potrebno poudarjati, da je glina tista surovina, od katere opekarna pravzaprav živi. In te je bilo tu dovolj, zato so odprli glinokop, poleg bazena pa so zgradili opekarno, to je peč, sušilnice in vse ostale obrate, ki so bili potrebni, da so lahko proizvajali opeko.

Lastnik prve opekarne je bil Franc Kotnik, pozneje pa je na njegovo mesto prišel Lenarčič. To je bila opekarna v Verdu, ki pa ni bila edina v tistem času. Na Vrhniki so imeli opekarno tudi Jelovškovi.

Gline je bilo dovolj, bila je kvalitetna. Le predelava in žganje je bilo primitivno. Ljudje so delali opeko in njihov zaslužek je bil odvisen od tega, koliko le-te bodo naredili.

Po osvoboditvi sta se opekarni priključili okrajnim opekarnam Ljubljana, nato Ljubljanskim opekarnam in nato Opekarni Črnuče. Kasneje, leta 1949 sta začeli delati kot Vrhniške opekarne.

10 let sta obe opekarni žgali navadni zidak, fasadni zidak ter dimniško opeko. Delo je šlo počasi in zakon močnejšega se je občutil tudi na tem področju. Opekarno na Vrhniki so leta 1959 opustili in čez nekaj let porušili.

Ostala je le še opekarna v Verdu. Le-to so začeli kasneje modernizirati in rekonstruirati. To je bil pogoj za večjo proizvodnjo. V okviru modernizacije so zgradili nove umetne sušilnice, a še vedno so morali poleg teh uporabljati še stare načine sušenja v naravnih Keller sušilnicah in tako imenovanih »gričih«.

Opekarna si je kmalu opomogla. Začela je proizvajati toliko opeke kot prej obe skupaj.

Razvoj je tekel naprej in leta 1968 so se spet odločili za izboljšanje in olajšanje proizvodnega postopka. Preuredili so predvsem stopnjo surove proizvodnje. Zastarele transmisijske pogone je zamenjala nova linija s celotno elektroinstalacijo. S tem se je zmanjšalo tudi število zaposlenih, saj jih, namesto prej 140, sedaj dela samo še polovica. Kljub temu pa so v proizvodnji ostala še nekatera ozka grla, ki bi jih bilo potrebno preurediti, da bi bila opekarna donosnejša.

Ker s sedanjo tehnologijo ne more doseči potrebne kvalitete niti količine, smo se odločili, da pričnemo z gradnjo nove opekarne. Ta nova opekarna bo zgrajena predvidoma do prihodnjega leta in bo imela zmogljivost okoli 35.000.000 enot.

Če sedaj primerjamo zmogljivost stare opekarne, ki je leta 1949 naredila 4.300.000 enot, v letih 1963—1969 največ 8.000.000 enot, lani pa je zaradi gradnje nove avto ceste izgubila nekaj sušilnic in tako dosegla le proizvodnjo do 7.500.000 enot, vidimo, da bo pridobitev z gradnjo nove opekarne res velika.

K. M.

Bolniški izostanki v letu 1973

Poprečen odstotek izostankov v letu 1973 je bil v obratih na Vrhniki 4,6, v obratu Šmartno pa 4,8.

V primerjavi z letom 1972 je bil bolniški stalež malo manjši.

Če se pa primerjamo navzven, pa je odstotek bolniških izostankov približno isti, kot je običajno na področju skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Ljubljana.

Iz razpredelnice o številu izgubljenih delovnih dni in števila primerov bolezni vidimo, da je največ delovnih dni izgubljenih zaradi poškodb izven dela, nato zaradi bolezni dihal in pa zaradi poškodb pri delu.

Število izgubljenih delovnih dni in število primerov bolezni (vsi obrati):

	Delovni dnevi	Število primerov
1. Poškodbe izven dela	4695	256
2. Bolezni dihal	3321	414
3. Boškodbe pri delu	2998	141
4. Bolezni kosti in gibal	2299	184
5. Komplikacije nosečnosti in splavi	1717	139
6. Bolezni kože in podkožja	1660	147
7. Bolezni prebavil	1387	206
8. Gripa	1288	130
9. Nega in spremstvo	1231	309
10. Bolezni ledvic in sečil	1163	108
11. Psihično-psihonevrotične motnje ter motnje osebnosti	1013	43
12. Bolezni živčnega sistema	924	71
13. Bolezni spolovil, rodil	716	110
14. Nalezljive bolezni	551	44
15. Drugo in neoznačeno	500	113
	Delovni dnevi	Št. prim.
16. Bolezni srca in ožilja	449	39
17. Novotvorbe	411	10
18. Bolezni krvi	277	15
19. Alergične-endokrine bolezni motnje metabolizma	185	10
20. Porodnice	11339	103
Skupaj:	38114	2592

Skupaj	38114
porodnice	— 11339
	26775

Poprečno število zaposlenih v vsem podjetju v letu 1973 je bilo 1794.
Na enega zaposlenega pa je bilo 14,9 izgubljenih delovnih dni (brez porodnic).
V letu 1972 je bilo 15,3 izgubljenih delovnih dni na enega zaposlenega. V letu 1971 je bilo 14,4 izgubljenih delovnih dni na enega zaposlenega.

BOLNIŠKI IZOSTANKI PO OBRATIH:
Na enega zaposlenega je bilo v posameznih obratih naslednje število izgubljenih delovnih dni (brez porodnic):

1. **Galanterija** — 22,9 (skupno 1839) predvsem zaradi:
— nega in spremstvo
— psihičnih-psihonevrotičnih motenj ter motenj osebnosti
— bolezni dihal

2. **Usnjarna Vrhnika** — 16,7 (skupno 13950) predvsem zaradi:
— poškodb izven dela
— bolezni dihal
— poškodb pri delu

3. **Šmartno** — 14,2 (skupno 8306) predvsem zaradi:
— poškodb izven dela
— poškodb pri delu
— bolezni kosti — gibal

4. **Ščetinarna** — 12,1 (skupno 728) predvsem zaradi:
— psihičnih-psihonevrotičnih motenj
— bolezni kosti in gibal
— bolezni prebavil

5. **Konfekcija Vrhnika** — 10,2 (skupno 593) predvsem zaradi:
— bolezni spolovil in rodil
— nega in spremstvo
— bolezni kosti in gibal
6. **Pomožna dejavnost Vrhnika** — 7,6 (skupno 748) predvsem zaradi:
— poškodb pri delu
— bolezni kosti in gibal
— poškodb izven dela
7. **Uprava** — 7,4 (skupno 611) predvsem zaradi:
— bolezni krvi
— bolezni dihal
— poškodb izven dela.

Iznad poprečja podjetja (14,9 delovnih dni na enega) izstopata galanterija in usnjarna Vrhnika, Šmartno je na ravni vsega podjetja, manj bolniških izostankov pa je v ščetinarni, konfekciji Vrhnika, pomožni dejavnosti Vrhnika — najmanj v upravi.

Naši dobavitelji — Hoechst

Kot ponavadi, bom v kratkem samo opisal mesto Frankfurt na Majni (nem. Frankfurt am Main), potem pa samo združenje HOECHST in naše sodelovanje s to veliko tovarno.

Samo mesto Frankfurt leži v bližini izliva Majne v Rajnu v federalni enoti Hessen. Mesto je važno rečno križišče, industrijsko, trgovsko, ekonomsko in kulturno središče te pokrajine. Frankfurt je nadalje znan po velikih sejmih, ki jih tu prirejajo. Industrija je osredotočena pretežno v predmestjih, kot so Hoechst, Griesheim in druga, ter na luškem področju ob Majni. Razvita je predvsem kemična industrija, strojna, avtomobilska industrija, industrija usnja, tekstilna, konfekcijska, optična, živilska industrija in druge. Frankfurt je veliko zračno križišče z enim od največjih letališč v Evropi.
Kot sem uvodoma povedal, je Hoechst v predmestju Frankfurta v Hoechstu. Ta del podjetja je razmeščen na levi in desni obali Majne na površini 4 km². Hoechst kot združenje ima poleg sestrskih podjetij v Evropi (Francija, Vel. Britanija, Italija, Nizozemska, Avstrija, Španija) proizvodna sestrska podjetja še v Severni Ameriki, Latinski Ameriki (Argentina, Brazilija, Mexiko), v Aziji (Indija, Japonska) in v Afriki.
Če si ogledamo celotni Hoechst v svetu v številkah, je slika za leto 1972 naslednja:

	v milij. DM
celotni bruto promet je bil	13.563
od tega izven ZR Nemčije	7.893
investicije so znašale	1.468
od tega izven ZR Nemčije	470
sredstva za raziskave	452
skupno število zaposlenih	146.320

Proizvodnja Hoechsta je usmerjena predvsem na naslednje skupine:
— Neorganske kemikalije (klor, Na-lug, fosfor, žveplena kislina, Ca-karbid in drugo,)
— Organske kemikalije (glikoli, topila, oxiprodukti, eter, alkoholi in druge),
— Oddelek plastičnih mas in voskov (polivinilacetat — Hostalen, Hostalen PP, Hostalit, Hostaform, Hostyren, ostaflor, Hostaset in drugi),
— Barve in pomožna sredstva za vse vrste industrije,
— Tenzidi in pomožna sredstva za razne industrije,
— Umetne smole in surovine za lak-industrijo,
Folije in repro-tehnika za neštet.o vrst proizvodov,
— Oddelek farmacevtike,

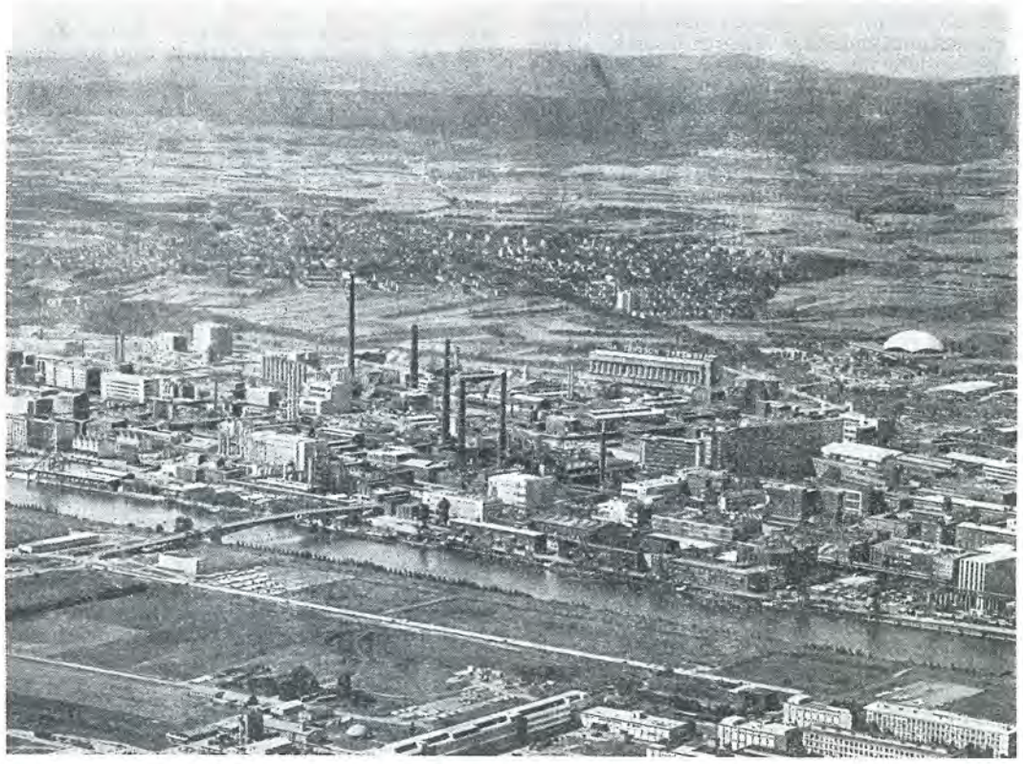

Del tovarne Hoechsta — v ospredju središče za raziskave

— Zaščitna sredstva za kmetijstvo,
— Vse vrste fosfatov, ogljikovi in grafitni proizvodi,

— Oddelek industrijskih plinov in oddelek tehnike varjenja ter inženirski biro za načrtovanje in gradnjo objektov.

Veliko proizvodov, ki jih izdelajo v Hoechstu, je v Jugoslaviji zelo znanih in jih veliko uporabljajo. Najbolj so verjetno znana TREVIRA vlakna, ki jih uporablja tekstilna industrija po vsej Jugoslaviji v mešanici z ostalimi vlakni za izdelavo oblačil.

V zadnjem času tovarna Hoechst vlaga veliko svojih sredstev tudi v Jugoslavijo. Tako obratuje v Kopru tovarna raznih emulzij za vrsto industrij v Jugoslaviji, kjer je vloženih 49 % sredstev od Hoechsta. Prav tako bi morala začeti s proizvodnjo nova tovarna v okolici Beograda.

Tovarno Hoechst zastopa v Jugoslaviji zunanjetrgovinsko podjetje Jugohemija — Beograd, ki ima svoje predstavništvo še v Zagrebu, Ljubljani, na Reki in v Skopju.

In še nekaj podatkov glede sodelovanja med Industrijo usnja Vrhnika in Hoechstom. S tovarno sodelujemo že vrsto let zelo dobro in uspešno. Največja postavka pri dobavi materialov je vsekakor primenit LD za impregnacijo velurja, v zadnjem času pa nam občasno dobavlja še druge materiale, kot so sredstva za odmakanje oziroma emulgiranje, anilinske barve, možnosti pa so še za dobavo raznih vrst sredstev za maščenje. V letu 1973 smo od tovarne Hoechst uvozili raznih materialov v vrednosti nad 700.000 DM.

V zadnjem času opravljeni razgovori in pa izvedeni poizkusi so pokazali, da bi lahko od tovarne uvozili veliko več kvalitetnih materialov za potrebe predelave svinjskih in ostalih kož, seveda v kolikor ne bo sedanja kriza in pa veliko povišanje cen to preprečilo. Seveda so vsa predvidevanja in načrtovanja nemogoča, čas bo pokazal možnosti še tesnejšega sodelovanja v prihodnje.

A. SOKAČ

Kako smo poslovali v mesecu januarju 1974

Proizvodnja po obratih

Usnjarna Vrhnika	198.285 m²
Ščetinarna	7.827 kg
Usnjarna Šmartno	80.101 m²
Krznarna Šmartno	19.305 m²
Usnjarna Šoštanj — samo svinj.	83.334 m²

Poraba usnja in krzna v konfekcijah

Konfekcija krzna Šmartno	1.651 m²
Konfekcija usnja Šmartno	6.993 m²
Konfekcija usnja Vrhnika	5.983 m²
Galanterija Ljubljana	3.290 m²

Realizacija

Usnjarna Vrhnika in Ščeti. narna	26.048.359.80 N din
Usnjarna Šmartno, Krznarna in Konfekcija	18.774.551.50 N din
Galanterija Ljubljana	749.212.15 N din
Prodajno skladišče Lj.	1.779.533.65 N din
skupaj	47.351.657.10 N din

Izvoz v januarju — 765.367 dolarjev

Poprečni OD
Poprečni OD je znašal za 184 ur za mesec januar 2.222.70 N din na enega zaposlenega.
Bolniški izostanki
Na enega zaposlenega smo imeli v mesecu jauarju zaradi bolniških izostankov (vključno tudi porodniški dopust) 1.78 izgubljenih delovnih dni.
Blažević L.

Od vsepovsod

Tovarna obutve Borovo
je odprla nov obrat za krojenje zgornjih delov obutve v Lovasu blizu Vukovarja. Stroški so bili 5,6 milijonov N din. Gradnjo sta sofinancirala Kmetijska zadruga iz Lovasa in Zavod za zaposlovanje. Trenutno zaposlujejo sto delavcev, v kratkem jih bodo sprejeli še sto in letno nameravajo izdelati 800.000 parov gornjih delov za obutev.

Načrt Borova za leto 1974
Nov načrt proizvodnje za leto 1974 — potrjen na osrednjem DS in v 27 TOZD — je dosedaj največji, odkar podjetje obstaja. Po izjavi gen. dir. inž. Vojislava Roksandića bodo zaposleni naredili v 249 delovnih dneh 9,7 milijonov usnjene in PVC obutve, od tega bo šlo v izvoz 25 milijonov parov; 8,7 milijonov gumijaste, 18,5 tisoč ton pneumatike in 11 tisoč ton raznega gumijastega tehničnega blaga. Vložili bodo znatna sredstva v razširjanje zmogljivosti in v nove objekte, predvsem v dokončanje gradnje nove tovarne avtomobilskih gum z zmogljivostjo 30.000 ton letno. Računajo, da bodo rastoče cene surovin pokrili z večjo produktivnostjo in največjim koriščenjem notranjih rezerv.

Manjša proizvodnja volne v Avstraliji
Avstralski statistični urad ocenjuje, da bo v letošnjem letu padla proizvodnja volne najmanj za 36 milijonov kg na 701,1 milijonov kg. V sezoni 1973/74 je število ovc za striženje padlo od 155,64 milijonov na 149,67 milijonov, poprečna teža enega runa pa je porasla od 4,14 kg na 4,25 kg. Avstralska korporacija za volno predvideva, da bo prišlo na tržišče le 325 milijonov kg volne, 22 milijonov kg pa bo prihranjenih za prodajo v sezoni 1974/75.
Ekonomska politika 28. 1. 1974

Nova krznarija v Pescari — Italija
Tovarna Salvatore je v Pescari postavila novo krznarijo za barvno krzno. Letna proizvodnja bo znašala 50.000 m² pelc velurja, 50.000 m² barvane krznene podloge in 50.000 m² bele podloge za oblačilne namene in specialno obutev. Stroški gradnje in opreme so znašali 480 milijonov lir.

Italijani bodo izdelovali čevlje v Maleziji
Tovarna ITALASIA iz Milana gradi v Kuala Lompurju čevljarsko tovarno v kooperaciji z MALACCA State Development Corp, ki bi imela 40 % delnic. Stroški bodo znašali 2 milijona dolarjev. Začetek proizvodnje bo predvidoma sredi letošnjega leta. Izdelovali bodo pretežno čevlje za izvoz. V Maleziji je 16 čevljarskih tovarn, največja med njimi je Bata v mestu Klang, ki zaposluje 1200 delavcev in tedensko naredijo 140.000 parov čevljev. Druga največja čevljarska tovarna pod državnim pokroviteljstvom je bila zgrajena skupaj z usnjarno v kraju Petaling Jaya. Ima 6 tovarn za gumijasto, 23 tovarn za usnjarsko in 17 tovarn za plastično obutev. Vseh 46 čevljarn zaposluje 2350 delavcev.

Ruska proizvodnja porasla za 7 %
Lanska ruska čevljarska proizvodnja je znašala 690,4 milijonov parov, 7 % več kot leta 1972. Za leto 1975 načrtujejo 830 milijonov parov. Na začetku tekoče petletke (1971—75) je bilo na novo zgrajeih 30 in rekonstruiranih nadaljnjih 39 čevljarskih tovarn. Danes je skupno 240 tovarn, ki zaposlujejo 400.000 delavcev. Obutvenih zmogljivosti ne dohajajo investicije v usnjarstvu — predvsem v zgornje kromovo usnje. Več kot polovico vsega izdelanega zgornjega usnja ze bilo zelo slabe kvalitete oziroma nezadovoljivo izdelanega zaradi pomanjkanja modernih usnjarskih sredstev za dodelavo. Zaradi tega je bil sprejet načrt o pospešeni gradnji usnjarskih obratov in za to leto 1974 so za to odobrena sredstva trikrat večja v primerjavi z letom 1972.
Leahter Jan. 1974

Rekordno leto za turški izvoz usnjenih izdelkov
Istambul: Usnjene konfekcije je bilo lani izvoženo za 20 milijonov dolarjev, kar predstavlja rekordni izvoz. Leta 1965, ko so pričeli izvažati, so izvozili le za 20.000 milijonov dolarjev. Največ so izvozili v države evropskega skupnega trga, in sicer za 8 milijonov dolarjev za 7,3 milijonov dolarjev v ZDA, ostalo v druge države s prostim deviznim plačilom.

Fiat naročil umetno usnje na Madžarskem
Dunaj (VWD) ob koncu leta je bila v mestu Gyoer na Madžarskem sklenjena pogodba med italijanskim avtomobilskim združenjem FIAT in madžarsko tovarno GRABOPLAST, Gyoer za dobavo umetnega usnja v vrednosti 4 milijonov dolarjev. Umetno usnje mora biti dobavljeno do konca leta 1974.
L + H 4/74
Konjukturna služba

Program in izhodišča za financiranje zdravstvenega zavarovanja in varstva v letu 1974 na področju skupnosti zdravstvenega zavarovanja in varstva Ljubljane

Zdravstveno varstvo na ljubljanskem območju izhaja zlasti iz obstoječih zdravstvenih zmogljivosti in njihove mreže ter učinkovite izkoriščenosti, iz biološke in poklicne oziroma interesne in zaposlitvene sestave prebivalstva ter prevladujočih značilnosti obolevnosti na ljubljanskem in na posameznih ožjih območjih, posebno z gledišča vpliva na produktivnost pri delu, kot tudi iz priznanih standardov in normativov v zdravstvu skladno s stanjem in rastjo zdravstvenega varstva oziroma zdravstvene dejavnosti in mreže zdravstvenih zmogljivosti za zadevno področje in območje dela.

Za obseg zdravstvenega varstva na ljubljanskem območju je bistveno, da mora zagotoviti doseženo raven iz 1973. leta v sorazmerju z dogovorjeno rastjo spričo novih zmogljivosti in sodobne tehnologije oziroma izppolnitve mreže zdravstvenih zmogljivosti. Upoštevati je treba še normalno povečanje števila prebivalstva in bolj pospešeno uveljavljanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja kot posledice izenačenih pravic do zdravstvengea varstva kmetov in delavcev ter večje zdravstvene prosvetljenosti oziroma zahtevnosti prebivalstva.
Tako opredeljene posebnosti so odločilne tudi za prilagoditev obsega zdravstvenega varstva družbeno ekonomskemu razvoju področ-

Opis	Ocena realizacije 1973 v %	OCENA 1974 PROGRAM A: enak obseg in raven zdravstvenega varstva kot v letu 1973 v %	Indeks 1974/1973	PROGRAM B: popolnejše zdravstveno varstvo prebivalstva v %	PROGRAM C: aktiviranje novih zmogljivosti v %	Program A+B+C v %	Indeks 1974/73 kol. 7: kol. 2
PRISPEVNE STOPNJE							
Za zavarovanje delavcev:							
Bruto stopnja prispevka:							
— za zdrav. zavarovanje	7,36	8,23		0,28	0,33	8,84	
— za nesreče pri delu, poklicna obolenja in za investicije v zdravstvu	1,21	1,30					
— za prenos iz občin. proračunov	—	0,05					
— Skupna obremenitev OD	8,57	9,58	112,0	0,28	0,33	10,19	118,9

ja, upoštevajoč okvire za splošno in skupno porabo, skladno s predvidenim gibanjem družbenega proizvoda in družbeno dogovorjeno rastjo splošne in skupne porabe na področju glede na gibanje družbenega proizvoda.

II. **Prednostne naloge zdravstvenega varstva**
1. Izboljša naj se celovito varstvo pri delu, predvsem aktivno zdravstveno varstvo delavcev, zlasti v doslej zanemarjenih gospodarskih panogah, kot tudi zdravstveno varstvo udeležencev aktivne telesne kulture. V tem pogledu je treba razvijati enotno metodologijo ugotavljanja, spremljanja in ukrepanja, kar je sposobno uresničiti organizirano uveljavljanje medicine dela in športne medicine v vseh njunih pojavih, in še zlasti analitiko proučevalne naloge vpliva delovnih pogojev na zdravstveno stanje delavcev v področju.

2. Omogoči naj se hitrejša rast zobozdravstvenega varstva, pri čemer mora nadaljnji smotrni rasti predšolskega in šolskega zobozdravstva slediti še krepitev zobozdravstvenega varstva odraslih. Treba je v tem enoletnem obdobju predvideti sorazmerno izboljšanje sestava udeležbe te oblike zdravstvenega varstva v sredstvih zdravstvenega zavarovanja.

3. Zagotovi naj se smotrnejša in učinkovitejša rast specialistične ambulantne dejavnosti za stroke, v katerih je nezadostnost rednih ordinacij oziroma ordinacijskih ur najbolj pereča in se kaže v neustreznem številu obiskov ter dolgi čakalni dobi. K temu sodi ustreznejša razporeditev kadrov, boljši izkoristek in izpolnitev opremljenosti po potrebi še večja krajevna razčlenjenost mreže specialističnih ambulant. Program odprave oziroma postopne omejitve čakalnih dob naj zajame zlasti očesne, nevropsihiatrične, ortopedske, urološke, nevrofiziološke, internistične in rentgenske ambulante ter nuklearno medicino, in sicer približno za 16.000 bolnikov; od tega 13.250 čakajočih bolnikov v okviru specialistične ambulantne dejavnosti kliničnih bolnišnic ter okrog 2750 pacientov v okviru širše oziroma bolj pospešene specialistične ambulantne dejavnosti drugih hospitalov in zdravstvenih domov.

4. Ukrepa naj se tako, da bo kadrovsko zasedena in ustrezno opremljena mreža osnovnega zdravstvenega varstva povsod, kjer so zanjo podani pogoji, ki jih narekujejo utemeljene potrebe prebivalstva skladno s posebnostmi po obolevnosti in prebivalstvu, prometnih razmerah in podobnem. V tem pogledu gre za zasedbo obstoječe mreže in za njeno dopolnitev, ko je potreba nedvomno dognana.

5. Postopoma je potrebno razvijati in izpopolniti nego bolnika na domu, upoštevajoč tudi nujno rast zdravstvenega varstva starostnikov nasploh in še posebej v njihovem domačem okolju.

6. Razvija naj se aktivnost za organizirano zdravstveno prosveto in zdravstveno vzgojo, upoštevajoč zadevno družbeno pomembno dejavnost Rdečega križa Slovenije, kot tudi s postopnim vključevanjem organizacij združenega dela zdravstvene dejavnosti v področju na način, ki naj omogoči že v tem enoletnem obdobju uresničenje najpomembnejših nalog glede na potrebe in možnosti na posameznem ožjem območju.

III. Okvirna ocena dohodkov in izdatkov začasne skupnosti ZZV Ljubljana v letu 1974 (izhajajoč iz realizacije za leto 1973)

Predlog strokovnih služb skupnosti je bil že obravnavan na področnem posvetu, ki ga je sklicala Mestna konferenca SZDL Ljubljana, in na začasni skupščini in skupnosti. Sklenjeno je bilo, da se vsi trije predloženi programi obravnavajo, ker je le z njimi dosežena celovitost programa.

Skupna potrebna sredstva za financiranje vseh treh programov znašajo 1,206.260.00 dinarjev; samo za program A pa 1,140.310.000 dinarjev. **Upoštevaje TEMELJNA izhodišča RESOLUCIJE za leto 1974, po kateri se smejo povečati izdatki za skupno in splošno porabo 18,4 %, ne bo možno kriti niti potreb za program A.**

Izračunane stopnje prispevka se nanašajo na dosedaj še veljavno konstrukcijo bruto osebnega dohodka, ki pa bo verjetno z novimi predpisi spremenjena.

Omeniti je, da znaša primanjkljaj skupnosti v letu 1973 85,568.100 dinarjev, ki ga bo treba pokriti z dodatno prispevno stopnjo v višini 0,86 % na BOD.

Upoštevaje program A + B + C + primanjkljaj iz leta 1973 bi znašala prispevna stopnja v letu 1974 — 11,05 % na BOD.

Veljavna višina prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje in varstvo v letu 1974 bo znana, ko bodo izvedeni in podpisani DRUŽBENI DOGOVORI ter samoupravni sporazumi.

Na novo upokojena člana kolektiva v Šmartnem — Franc Stopar in Francka Pregelj z vodjem usnjarne inž. Malijem

Prišli - odšli

V mesecu januarju 1974 se je v delovni organizaciji IUV zaposlilo 13 delavcev, 26 delavcev pa je prenehalo delati.

TOZD usnjarna Vrhnika:
prišli: Sofija Mesarič, Darinka Vampel
odšli: Mujo Čović, Andrej Krašovec, Magda Vadnau

v JLA: Boris Artač, Marjan Kavčič, Stanko Krašovec, Mihael Mivšek, Boris Rus;

TOZD usnjarna Šmartno:
prišli: Franc Bric, Marija Lupše, Alojz Motoz, Beno Pevec, Anton Pregelj, Ignac Simončič, Avgust Skubic, Janez Verbajs
odšli: Fani Pregelj, Franc Stopar, Feliks Špelič, Albina Vogrinec
v JLA: Anton Jakopič, Anton Jurič, Alojz Miklavčič;

TOZD Igrad Vrhnika (gradbeništvo):
prišli: Stanislav Gostiša, Anton Pranjić, Jago Pranjić
odšli: Milan Anđelić, Adil Brkić, Aljo Dedić, Radenko Kuburić, Mustafa Puškar, Branko Radanović, Miroslav Savić, Milorad Stojnić;

TOZD trgovska mreža v Ljubljani:
odšli Alojz Nadrah, Rudi Šeško, Janez Zavrl.
— v TOZD Igrad Vrhnika (opekarna) in v TOZD maloprodajna mreža v Ljubljani ni ni nihče vstopil, prav tako tudi nihče ni prenehal delati.

J. B.

Medsebojna razmerja

Odbor je, kot vsak mesec, pregledal rezultate gospodarjenja podjetja.

Za vrhniško usnjarno so ugotovili, da je bila proizvodnja v januarju za 50.000 m² manjša kot januarja lani. Nižji je poprečni dnevni namok, ob tem pa ima usnjarna zaposlenih več delavcev kot lani. Nižja je tudi poprečna prodajna cena, kar pomeni, da je bilo usnje izdelano v slabših sortimentih in slabšem asortimentu. Nižji, kot v prejšnjih mesecih, je bil tudi izvoz.

Ker se takšna rast poslovnih rezultatov nadaljuje že iz zadnjih nekaj mesecev leta 1973, odbor meni, da morajo odgovorni delavci vrhniške usnjarne najenergičneje ukrepati — od zaostritve discipline, organizacijskih in kadrovskih sprememb, do zaostritve nadzora kvalitete in sprememb na področju še bolj namenskega usmerjanja predelave ruskih svinjskih kož, da se bo zagotovila boljša kvaliteta in s tem poboljšanje poslovnih rezultatov. Seveda pa odbor ni mnenja, da je

samo od delavcev na odgovornejših delovnih mestih odvisno, kako bomo uspeli izboljšati delovne rezultate, pač pa je prav od slehernega člana kolektiva, od njegovega odnosa do dela in tovarne odvisno, s kakšnim uspehom bomo zaključili letošnje leto.

Glede letošnjega obsega proizvodnje vrhniške usnjarne je odbor menil, da ga ne bi zmanjševali, niti povečevali. Znižarje proizvodnje bi podražilo m² izdelka in bi bila zato takšna usmeritev v iskanju rešitev iz sedanjih težav nespodbudna. Ker konjuktura v svetu popušča, so kupci bolj natančni, hočejo blago v takšni kvaliteti, kot smo ga jim dobavljali včasih. Zato naj bodo vsa prizadevanja usmerjena v doseganje takšne kvalitete usnja, s kakršno bodo zadovoljni inozemski kupci.

Položaj usnjarne Šmartno je zadnje mesece boljši. Povpraševanje po govejem usnju je ugodno. To lahko pričakujemo tudi v naslednjem obdobju in je treba najti možnosti za povečanje proizvodnje — vsaj na 1 milijon m² letno.

V krznarni letos ni kakšnih posebnih možnosti za povečanje proizvodnje, predelavo divjačine pa bo treba zaradi podražitve surovine zmanjšati. Za krznarno bo obveljala usmeritev, da je treba oplemenititi slabše vrste surovin in skupno z oblikovalci in prodajno službo najti možnosti za njeno prodajo v končnih izdelkih.

Taka usmeritev velja tudi za usnjeno konfekcijo, kjer naj bi v ustreznih vzorcih našli možnosti za končno obdelavo slabših velurjev. Zanimanje za usnjeno konfekcijo je predvsem na inozemskem tržišču zopet poraslo, sporne so le naše cene, ki so previsoke.

V galanteriji je treba opraviti korenite premike, da bo tudi ta obrat postal donosen.

Proizvodnjo ščetinarne je treba čimbolj povečati, ker je ščetina zelo iskana.

Odbor je pregledal potek dosedanjih pripravljalnih del za gradnjo nove opekarne. Projektant in glavni dobavitelj opreme, tvrdka Putin iz Italije, bo v štirih mesecih izdelal vse potrebne projekte za gradnjo opekarne, tako da lahko z gotovostjo računamo, da bo opekarna začela obratovati v prvih mesecih leta 1975. Predračunska vsota za novo opekarno ostane nespremenjena — okrog 7 milijard S din. Pri letni proizvodnji 35 milijonov normalnih opečnih enot bo znašala prodaja 2,8 milijarde S din, akumulacija pa je predvidena v višini 40 %.

Za delo na raziskavah in razvoju opekarstva je sprejel v delovno razmerje inž. Aleksandra Deklevo.

Odbor je obravnaval možnosti nadaljnjega sodelovanja s Tovarno usnja Šoštanj. Ker po tolmačenju merodajnih republiških organov glede na dosedaj že izvedene skupne priprave za priključitev TUŠ k IUV ni nobenih ovir za priključitev po starih predpisih, je odbor sklenil naslednje:

— strokovne službe IUV in TUŠ naj pripravijo osnutek sporazuma o priključitvi, ki ga bo potem obravnaval in potrjeval naš delavski svet.

Osnutek sporazuma o priključitvi naj bo sestavljen po tistih osnovah in temeljih, za kakršne smo se dogovarjali doslej in so bili sprejeti na naših samoupravnih organih. Upošteva naj določila pogodbe o poslovno-tehničnem sodelovanju s TUŠ in določila samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo IUV.

Odbor je sprejel sklep, da bo ob Sejmu mode v Ljubljani (do konca februarja) organizirana revija za morebitne kupce usnjene konfekcjie in galanterije. Pripravljena bo kolekcija cenejših vzorcev, ki bodo privlačni za kupce.

Vrhnika, 5. februarja 1974.
(iz zapisnika) IK

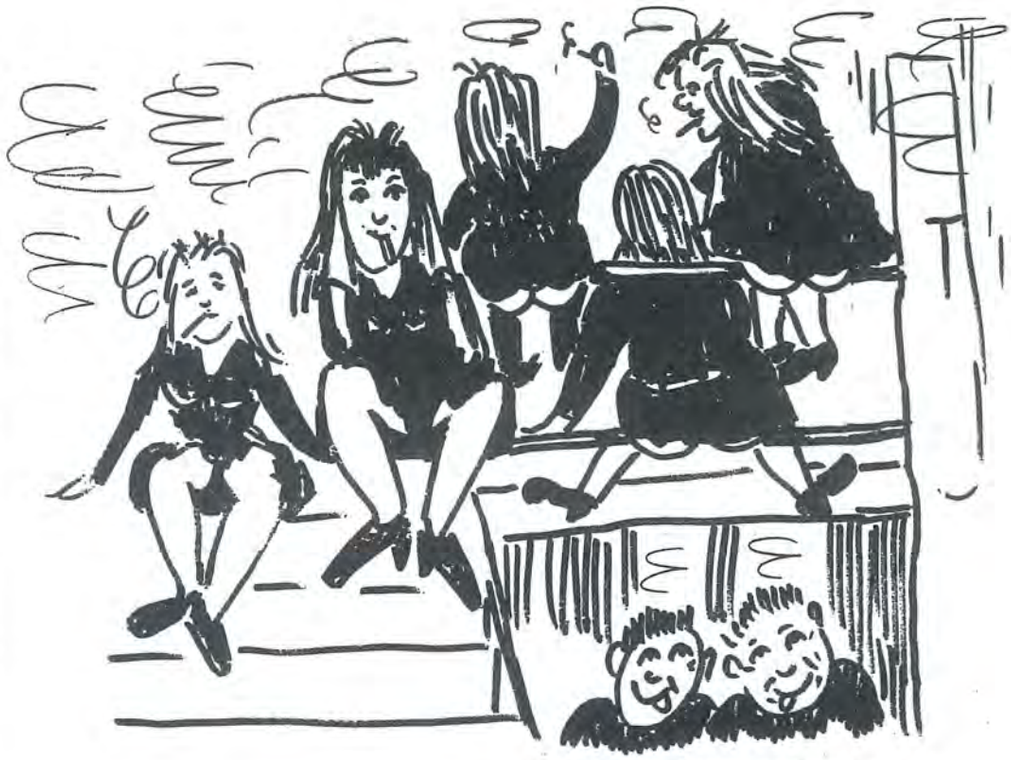

S stopnišča usnjarne na Vrhniki — za vsakogar nekaj

Konjiček Staneta Matičiča

Z astronomijo se ukvarjam že vrsto let. Večji del prostega časa sem porabil za prebiranje tovrstne literature, istočasno pa sem počasi opremljal svojo opazovalnico.

Kot član astronomske sekcije, ki deluje v Ljubljani pod vodstvom tov. Frana Dominka, sistematično pregledujem nebo z astronomskim daljnogledom lastne izdelave. Da bi dobili vsaj približno predstavo o velikosti in moči daljnogleda, naj povem to, da je instrument visok tri metre, že pri srednji povečavi pa popolnoma z lahkoto loči, na daljavi dveh kilometrov, borove iglice; če bi tedaj priletela na bor čebela ali kakšna druga žuželka te velikosti, bi jo seveda videli.

Pa pustimo čebele in iglice ter poglejmo, kaj vidimo z daljnogledom na nebu. V popolnoma jasni, brezmesečni noči boste le z največjo težavo našteli s prostimi očmi 3000 zvezd. Skozi tak inštrument jih vidimo okrog dva milijona. Vidimo vse planete razen Plutona, približno 7000 meglic itd. Popolnoma razumljivo je, da tudi komete mnogo prej opazimo, kakor s prostimi očmi.

Prav o teh telesih je bilo v zadnjem času mnogo zapisanega, saj skoraj ni človeka, ki ne bi slišal za Kohoutkov komet.

Pričakovali smo izredno repatico, vendar je bilo iz kasnejših podatkov videti, da ta ne bo tako svetla, kot je bilo napovedano. Kaj so pravzaprav kometi in zakaj se astronomi lahko zmotijo v napovedih njihove svetilnosti, bi vas informativno seznanil v tem prispevku.

Nekoč so se ljudje bali kometov, saj so jih imeli za znanilce lakote, bolezni in drugih nesreč. Danes res ni treba nikomur več trepetati ob misli, da ga bo repatica švrknila s svojim repom po zadnji plati, ali mu morda podrla hišo, saj je astronomija razložila naravo teh popotnikov. Glede velikosti in zgradbe kometov ali zvezd repatic, kot jih tudi imenujejo, vemo, da je njihovo jedro sestavljeno iz manjših in večjih delcev, katere vežejo med seboj sublimirani razplinjeni) plini. Tako jedro, sestavljeno iz množice peščenih zrnc, lahko doseže velikost več kilometrov. Ko pride v bližino sonca, se zaradi toplote obda z oblakom plina, ki ga imenujemo — glava kometa. Zgodi se, da take glave po velikosti prekašajo tudi sonce. Pod vplivom sončnega vetra se iz njih izoblikuje rep, ki je včasih prav ogromnih razmer, saj lahko sega prav tja do tirnice našega rdečega soseda — Marsa.

Zelo težko je vnaprej napovedati svetilnost in velikost kometa, ki prvič prihaja v naš sončni sistem. Vedeti moramo namreč, kašne količine plina nosi s seboj jedro in kako bo to reagiralo na sočno svetlobo. To pa je zelo težko ugotoviti. Poudarjam, da je problem samo s tistimi repaticami, ki še niso bile opazovane. Dokaj natančne podatke pa imamo o tistih kometih, ki se občasno vračajo v bližino sonca. Astronomi odkrivajo letno od štiri do pet kometov, le redki pa so tako svetli, da jih vidimo s prostimi očmi.

Nijhova življenjska doba je sorazmerno kratka, saj so to krhka nebesna telesa, ki kmalu razpadejo. Trčenje kometovega jedra z zemljo je zelo, zelo redek primer in za naš planet ni nevarno.

Naj navedem primer iz leta 1872, ko so računi pokazali, da bo neki komet zadel ob zemljo. Namesto pričakovane nesreče je izpod neba ob istem času padal pravi pravcati dež meteoritov ali zvezdnih utrinkov, kakor jih tudi nekateri imenujejo. Kaj se je zgodilo?

Jedro kometa je razpadlo na tisoče peščenih zrnc, ki so padala proti zemlji in zgorela v ozračju, ne da bi prizadela kakršno koli škodo. Upam, da sem vas delno seznanil s temi vesoljskimi poptniki, ki že, od kar pomnimo, obiskujejo naše sonce. Nekateri za vedno odhajajo, pa pridejo drugi ter nam s svojo pojavo krasijo večerno in jutranje nebo.

S. M.

ZA DAN ŽENA: »Pohiti, pohiti s tem kosilom! — Nimam veliko časa, ker moram na proslavo Dneva žena!«

Pismo uredništvu!
Danes je sobota. Ker imam čas, sem se odločil, da vam napišem pismo. Najprej ves kolektiv prav lepo pozdravljam. Veste, meni je tu dobro, kajti kuharji vedno dobro živimo. Dnevi mi še kar hitro minevajo.

Tu nas je precej Slovencev, tako da ni preveč dolgčas. Ob nedeljah gremo v mesto, ki je zelo veliko in moderno, samo, ko bi bilo še malo bolj čisto. Naročil sem si tudi revijo Anteno, da lahko preberem malo slovenskega. Prav lepo vas prosim, da mi tudi vi pošiljate vaš mesečni časopis, za katerega se vam že vnaprej prav lepo zahvaljujem.

Vsem skupaj želim veliko sreče ter obilo uspeha pri delu in vas prav lepo pozdravljam, posebno pa še strugalce in mokro brusilnico. Prav prisrčno se vam tudi zahvaljujem za novoletno darilo, ki sem gabil prav vesel.
Lep pozdrav!

MARTIN NOVAK
V. p. 3615/2
Đorđe Petrov
91002 Skopje
Makedonija

Podpisana Matilda Šnajder, stanujoča v Verdu 63 a, se iskreno zahvaljujem za pomoč, ki ste mi jo nudili v najtežjih razmerah.
Zato še enkrat hvala.
Matilda Šnajder

Zahvaljujem se za denarno pošiljko in Usnjarja in želim kolektivu še nadaljnje uspešno poslovanje.
Tovariški pozdrav!
Štefan Špendau
Tov. Špendau je upokojenec IUV. Ima 83 let. Bil je oddelkovodja v krom dodelavi, od 1951 dalje pa je upokojenec.
Oglašajte se nam in še mnogo zdravih let, tov. Špendau!
Uredništvo

Delovni kolektiv osnovne šole Franc Rozman Stane Šmartno pri Litiji se najlepše zahvaljuje Industriji usnja Vrhnika za razumevanje in pomoč ob novem letu. Sredstva, ki smo jih prejeli v znesku 20.000 din, smo razdelili tako, da smo 10.000 din namenili novoletni obdaritvi, za drugo polovico pa bomo kupili učbenike, ki jih bodo socialno ogroženi prejeli brezplačno, bodisi sedaj, če jih še nimajo, ali pa jeseni— ob začetku novega šolskega leta. Vsi, pedagogi in učenci, se vam še enkrat zahvaljujejo za pozornost in vam želimo veliko delovnih uspehov!
Ravnatelj: Jože Grošelj

Iz dela rokometnega kluba Usnjar Šmartno

Jesen in zima sta skoraj že za nami, prav tako pa se je končal pred dvema mesecema jesenski del tekmovanja za žensko in moško rokometno ekipo Usnjarja iz Šmartnega pri Litiji. Uspešno zaključili tekmovanje z rezultati v pričakovanju, da si bomo v zimskem delu pridobili dovolj novih moči za nadaljnje uspešno tekmovanje v spomladanskem delu. Ženska rokometna ekipa, ki nastopa v slovenski ligi,je zasedla solidno sedmo mesto, moška ekipa pa je prav tako uspešno končala svoj cilj in pristala na drugem mestu v zasavski conski ligi.

Po končanem jesenskem delu smo se zbrali in gledali naše delo in uspehe. Sklenili smo, da bomo po kratkem premoru začeli ponovno vestno trenirati in da ne bomo počivali. Za treniranje nam je na voljo neprimerna, zelo majhna telovadnica TVD Partizan v Šmartnem, v kateri imajo svoj pouk tudi učenci osnovne šole Šmartno. V klbu obstajajo štiri ekipe in si morajo seveda svoje delo razdeliti tako, da lahko trenirajo vsi. Največ trenira ženska ekipa — članice, saj igrajo v najvišji ligi. Obenem z njimi pa trenirajo tudi mladinke. Kot sem že omenila, smo zasedle sedmo mesto, sicer pa je lestvica takšna:

LESTVICA SLOVENSKE ŽENSKE ROKOMETNE LIGE

1. Slovan	9	8	0	1	143 : 67	16
2. Borec	9	7	2	0	154 : 93	16
3. Gorenje	9	5	3	1	127 : 96	13
4. Steklar	9	5	1	3	96 : 85	11
5. Izola	9	5	1	3	81 : 97	11
6. Koper	9	4	2	3	96 : 82	10
7. Usnjar	9	3	1	5	87 : 99	7
8. Dobravlje	9	2	0	7	64 : 101	4
9. Eta	9	1	0	8	64 : 107	2
10. Črnomelj	9	0	0	9	52 : 123	0

Prvak v jesenskem delu je Slovan iz Ljubljane, ki se bo verjetno obdržal na vrhu lestvice do konca lige v spomladanskem delu, čeprav mu dela hudo konkurenco Borec iz Polja pri Ljubljani. Na dnu lestvice pa so ostali Dobravlje, Eta in Črnomelj, ki so novinci v ligi. Usnjar ima prednost pred temi ekipami in upamo, da bo uspešno startal v spomladanski del z velikimi ambicijami za čim boljši rezultat.

Rokometna ekipa Usnjar je, kot prejšnje leto, tudi letos dobila dvoje povabil za republiško žensko reprezentanco, in sicer za Cvetko Cerovšek in Branko Nastran. Cvetka Cerovšek se je udeležila prvega treninga in uspešno predstala prvi izbor in bila sprejeta med reprezentantke. Nastranova se je poškodovala nekaj dni prej, tako da ni mogla nastopiti na treningu in je zato izpadla. Ženska rokomentna ekipa se ni udeležila letošnjega zimskega prvenstva v hali Tivoli, temveč bo raje odšla na tridnevne priprave v Novo Gorico, kjer se bo pripravljala za uspešen start v spomladanskem delu prvenstva. Moška ekipa pa se je udeležila zimskega prvenstva in se uspešno prebija skozi trde zidove. Z jesenjo je moška ekipa izgubila nekaj dobrih igralcev, ki so odšli na odsluženje vojaškega roka. Člane čaka v spomladanskem delu lige težko delo, saj si vsi želijo, da bi osvojili prvo mesto in tako odšli v višjo ljubljansko consko ligo. Vendar bo treba v ta boj vložiti mnogo truda in volje.

N. B.

Ženska rokometna ekipa Usnjarja s trenerjem tov. Brilejem in vodstvom kluba